

A'

BALATON FÜREDI REFORMÁTA EKKLÉSIA
ÚJJ TEMPLOMJA
FELSZENTELTETÉSÉNEK
EGYHÁZI INNEPJE,

MELLYET TARTOTT

SZÁMOS ÚRI ÉS KÖZ RENDŰ ATYAFIAKNAK JELEN-
LÉTEKBENN.

1830dik Eszt. Augustus 1ső napján.

P E S T E N,
PETRÓZAI TRATTNER ÉS KÁROLYI ISTVÁNNÁL.

ELŐBESZÉD.

Minekutánna 1826dik Esztendőnek Augustus Hóldnapja 14dik Napjától fogva, a' mikor tudnillik a' B. Füredi reformáta Ekklésia az ő új Templomja Fundamentomát letette, az folyvást és szakadatlanúl épült volna: ennek felszentelésére előre illendő tisztelettel megkérve, és ezt szíves készséggel Magára vállalván Superintendens és Pápai Predikátor Fő Tisztelendő Tóth Ferentz Úr, ez a' szent czeremónia e' folyó 1830dik Esztendő Augustus 1ső napjára határoztatott.

Melly Határ-nap, mint a' B. Füredi Ekklesia Tagjai előtt emlékezetes Nap, felvirradván hogy mindenek szép rendel mennyenek véghez, a' Felszentelő Fő Tisztelendő Superintendens Ur rendelése szerint reggeli kilentz órakor a' Harangok által az Isteni Tisztelet kezdésére Jel adattatván, a' Parochiális Háztól megindúlt a' nagy sokaság, előlmentek rendel az oskolás fiú és leány gyermekek, utánnok a' Pápai Reformátom Nemes Collegiumbeli Kántor Deákok, ezeket követte. a' Templomot felszentelő Superintendens Ur, vezettetvén a' Tractualis Coadiutor Curátorok és Tábla Birák Tekintetes Oroszy Pál és Kazay Gábor Urak által; ezek után ment a' számos Vidéki Papság, és a' minden rendű, rangú,

IV

némű és Vallású roppant Sereg. A' Templom ajtajához érvénn annak küszöbénél énekelték a' Kántor Deákok Hármoniával a' 96dik 'Sóltár 1sô és 2dik Verseit. Ennek végeztével mindenek a' kik befértek az Isten Házábann, Helyet foglalvann, ismét énekelték a' Kántor Deákok az újj Énekes könyvből a' 130dik Ditséretnek 4dik Versét; — ismét ugyan azok a' 75dik Ditséret 1, 2, 3, 4, 5. Verseit. Ezek után énekelte az Ekklésia Kántora a' Gyülekezettel együtt, elébb a' Vásárnap Reggeli 2dik Invokátziót, az után a' 233dik Ditséret 1, 2, 3, 4, 5 Verseit. Pausára, vagy felállóra a' Kántor Deákok elénekelték ugyan ezenn 233dik Ditséret 6dik és 7dik Verseit, a' mikor Fő Tisztelendő Superintendens Ur felment a' Kathedrába, a' hol könyörgéssel kezdvénn, Predikátzióval folytatvann, és ismét Imádsággal végezvénn szent foglalatosságát, ez alatt kétszer bizonyos helyekenn ismét énekelték a' Kántor Deákok, elébb ugyan a' 26dik 'Sóltár 8dik Versét, azután a' 138dik 'Sóltár 1sô Versét. — A' Predikátzió végeztével, és az Aktornak a' Kathedrából lett lejövésekor énekelték a' Kántor Deákok a' 233dik Ditséret 8dik Versét. Ezután énekelte az Ekklésia Kántora a' Gyülekezettel edjűtt a' 84dik 'Sólt. 1 és 5dik Versét. — Ezekután egy Kisdednek megkeresztelése előtt énekelték a' Kántor Deákok a' 111dik Ditséret 4dik Versét. A' Keresztség végeztével, és az Úr Vatsorai Agenda mondás előtt énekelték a' Kántor Deákok a' 112dik Ditséret 2dik és 3dik Verseit. Elvégezvénn az Ur Vatsorai Agendát mondó Aktor az ő Beszédét, és meghívánn a' hiveket a' Szent Asztalhoz való járulásra, elébb is a' Lelki Pásztorok körül fogvann a' Szent Asztalt, communi-

káltak, melly idő alatt énekelték a' Kántor Deákok a' 152dik 'Sóltár 5dik és 6dik *Verseit*; ezek után sorba élvénn számosann az Uri szent Vatsorával, azonn idő alatt az egész Gyülekezet énekelt a' 162dik 163dik és 164dik *Ditséreteket*. — Elvégezödvénn a' Communió, a' Kántor a' Gyülekezettel edjütt énekelt a' 174dik *Ditséretet*, ennek eléneklése után elől állottak egy pár Házasulandó személyek, a' kiknek összeesküttetések után énekelték a' Kántor Deákok az 1ső *Ditséret* 6, 7. és 8dik *Verseit*. — Kimenőre a' Kántor az egész Gyülekezettel edjütt a' 122dik 'Sóltár 1ső *Versét*; azután a' Kántor Deákok azonn 'Sóltár 3dik *Versét*; végre minekutánua a' Kántor Deákok ezt az Éneket: *Isten tartsd meg Ferentz Királyt 's a' t. elénekelték* volna, az egész Gyülekezet a' Kántorral edjütt énekelt a' 65dik 'Sóltárt. ez alatt kitakarodott a' Gyülekezet és Vége lett az Isteni Tiszteletnek.

Egy jelenvölt Uri Ember, a' ki inkább szereti magát a' Jótételbenn gyakorolni, mint Nevét kihirdettetni, kívánván kinyomtattatni ezt a' Fő Tisztelendő Superintendens Úr felszentelő Predikázióját, hozzá tétetett ehhez az a' Predikázió is, a' mellyet a' Templomonn kívül, egy e' végre készült Leveles szín alatt, a' Templomba bé nem fért sokaságnak mondott Nagy Tiszteletű Angyán János Consistorialis Assessor, Traktualis Notárius, és Veszprémi Predikátor Úr. Toldalékul ide kellett tenni az alól írott kiadónak Halgatói kérésére, ezenn új Templom Fundamentoma letételekor 1826bann Augustus 14dikénn elmondott Beszédét; — ismét 1828bann September 7kén a' Torony Gombja és Koronája feltételekor az az új Templombann tartott Háláadó, és az

VI

Istenbenn való Bizodalomra buzdító Prediká-
tzióját; — végre ugyan azonn 1828diki No-
vember 7kén a' Harangoknak a' régi Torony-
ból való levételekor, és az újj Toronyba lett
feltételekor elmondott Templombeli reggeli
Könyörgését. Mind ezek a' Tanítások és Imád-
ságok valamint sokaknak azok közül, a' kik
azokat hallották, lett oktatásokra, építtetések-
re, és buzgóságok felindítására: úgy szolgál-
janak ezek az olvasóknak is tanúságul, és az
Isten Ditsóságére, kívánnya. B. Füredenn 16.
Augustus 1830.

N a g y I s t v á n ,

a' B. Füredi reformáta Ekklesia Lelki
Pásztora, a' Túl a' Dunai Fő Tiszteletű
Superintendentzia Egyházi Fő Jegyzője,
a' Veszprémi Ven. Traktus Esperestye,
és Tok. N. Zala Vármegye Tábla Birája.

TEMPLOM SZENTELÉSI
PREDIKÁTZIÓ,

MELLYET

A' BALATON FÜREDI REFORMÁTA SZENT EKKLÉ-
SIA UJJ TEMPLOMÁBAN TARTOTT LEGELSŐ KÖ-
ZÖNSÉGES ISTENI TISZTELETNEK ALKALMATOS-
SÁGÁVAL

1830-dik ESZTENDŐBEN AUGUSTUS 1. NAPJÁN

ELMONDOTT

TÓTH FERENTZ,

A' PÁPAI REFORMÁTA EKKLÉSIA PREDIKÁTORA ÉS A'
TUL A' DUNAI REFORMÁTA EKKLÉSIÁK SUPERINTENDENSE.

Predikáció előtt mondott Könyörgés.

Felséges Isten! Ura az egész természetnek, és jóltévő édes Attya minden Te teremtesidnek. Hálaadással telnek meg a' mi ajakaink azon Te kegyelmességedért, hogy minket a' Keresztýén vallásra eljuttattál, és Szent Fiad Evangélioma által bizonyosokká tettél a' felől, hogy kedves Te előtted, ha a' Te gyermekeid szíveknek tisztaságában, és Te henned vetett bizodalommal tisztelnek Tégedet.

Ebbéli hitünk, és meggyőztetésünk szerént megjelentünk most is Te előtted oh Jó Isten! ebben a' szent Házban, mellyet a' Te tiszteletedre építettünk. Most állnak meg ebben legelőszőr a' mi lábaink Te előtted, — most nyílnak meg ebben legelőszőr a' Te tiszteletedre a' mi ajakaink; — most emeljük fel ebben legelőszőr buzgó könyörgések közt Te hozzád a' mi kezeinket és szíveinket. Uram! jövel, lakozzál a' Te Hiveidnek ezen Gyülekezetében, és kedveljed ezt a' Házat, mellyet a' Te ditsősségedre építettünk, és mikor mi ezt Tenéked szenteljük: Te szenteld meg a' mi szívünket, hogy mi mindnyájan szentek, és a' Te élő templomid lehessünk.

E' végre, tselekedjed édes Atyánk! hogy a' Te Szent Igédet, mellyet, predikáltatsz mi közöttünk, mindenkor méltó tiszteletben tarthassuk, — annak parantsolatának engedelmeskedhessünk, a' Te igaz esméretedben, és az élet szentségében nevelkedhessünk, és Tégedet lélekben, és igazságban tisztelhessünk, — és mikor mi ezekre törekedünk, 's Te tőled mind ezekre segítséget kérünk: oh hallgass meg minket édes Atyánk! és légy segítségül miénkünk a' Te szent Fiadért a' Jézusért. *Amen.*

Szent Leczke.

1. Móses 28: 17. *Melly tiszteletre méltó ez a' hely!*
ez hely nem egyéb, hanem Istennek háza, —
és ez a' mennyeknek kapuja.

Kereszttyén Halgatóim! Ez az egész Természet egy olly ditsősséges Templom, melyet magának a' Mindenhatónak szentséges ujjai építettek. Felséges Épület! szentséges tsinálmánnya a' Mindenhatónak! melly igen alkalmas vagy te a' mi tanittatásunkra, és melly igen nagyok, és idvességesek azok az Igazságok, mellyekre te minket éjjel nappal egy formán oktatsz, és tanítasz. Itt a' természet ezen Templomában látja az ember az Istent az Ő lételének bizonyosságában, — itt látja az Isteni Mindenhatóságot annak felségességében, — itt látja a' Mindentudóságot annak kimeríthetetlenségében, — itt látja az Isteni Jóságot és kegyelmességet annak megmérhetetlenségében, — itt látja az Isteni Bültességet annak megálmáthatatlan mélységében, — itt áll az Ur az Ő egész ditsősségében, és mennyei pompájában. Ebben az emberiség köz Templomában a' természetben botsátották fel sokszor az Ő Könyörgéseiket, és Háláadásokat az Istennek régi szentemberei. Itt ebben a' Templomban látta Jákób is az Istennek ditsősségét, és eltelve azon Hely eránt való tisztelettel, a' hol Ő állott, így kiáltott fel a' Szent Leczkének szavaival: *Melly tiszteletre méltó ez a' hely!* — *ez hely nem egyéb, hanem Istennek háza, és a' mennyeknek kapuja?*

De ha illy alkalmas Templom a' természet a' mi tanittatásunkra, és ha ezt a' Templomot maga az Isteni Mindenhatóság építette; minek épít hát az ember Templomokat az Istennek? Valyon lesznek é ezek az Istennek olly illők, és méltóságosok, mint a' melyet Ő maga épített? Imé maga a' Felséges Isten azt mondja, hogy

*Ő kézzel tsinált templomokban nem lakik, és hogy az egeknek egei őtet be nem foghatják; mennyivel kevésbé hát az a ház, melyet az emberek Ő néki építettek. *)* De nem is azért építjük mi a 'Templomokat, hogy azoknak falai közé az Istenséget beszorítsuk; mert a' ki mindenütt jelen vagy, és a' ki tsupa lélek; azt a' mi erőtelen kezeink ez, vagy amaz épületbe be nem zárhatják. Nem is azt akarjuk azzal, hogy Templomokat építsünk, mintha azt állítanánk, hogy az Istent a' Templomokon kívül tisztelni, és imádni nem lehetne, és mintha tsak a' Sion, vagy Garizim hegyén hallgattatnának meg a' könyörgőnek esdeklései. Nem azért építjük mi a' Templomokat, mintha azok magokban minket, a' mi tudtunk nélkül megszentelnének; mert az ember szenteli meg a' Helyet az ő szent és kegyes érzéseivel, és szívének jóságával, nem pedig a' Hely, nem a' templomoknak kőfalai szentelik meg az embert.

Arra valók hát a' Templomok, hogy mi ezekben, a' mi sziveinknek. a' Vallás által felgerjesztett, és megszenteltetett érzéseit, több hozzáuk hasonló emberek társaságában, ama közönséges édes Attya az Isten eleibe, együtt felbocsássuk, — arra valók a' Templomok, hogy megszűnván minden világi foglalatosságinktól, itt a' vallás igazságira *közönségesen* taníttassunk, és azokban erősíttessünk, — arra valók a' Templomok, hogy itt egymást, egymás példájával a' szent és kegyes életre serkentessük, és élesztgessük, — arra valók a' Templomok, hogy mivel a' mi szükségünk közönségesek; tehát azoknak telyesítéséért közönségesen könyörgjünk az Istennek, — és mivel az Ő áldási is közönségesek; közönségesen, és egy arra rendeltetett helyen adjunk azokért hálákat a' jó Atyának, a' *kitől száll alá minden jó adomány onnan felyül az égből **)* — arra valók a' Templomok, hogy a' mi azokban való megjelenésünk által adjuk tudtára a' Státusnak, hogy mi a' vallás oktatási, és parantsolati által vezéreltetvén, belsőképpen jó emberré, és ekképpen jó polgárokká, hív, és hűséges Alattvalókká igyekezzük magunkat tenni, és formálni.

És már ebből a' Tzélből építetted *Füredi Reformáta Szent Ekklésia!* te is ezt a' Templomot, melyet

*) 1. Kir. 8: 27.

**) Jak. 3: 17.

a' mi szent vallásunkban gyökerezett együgyű Protestánsi tzeremoniánkal, Eneklés; Könyörgés, Isten beszéde hallgatása, 's a' Szent Szakramentomoknak kiszolgáltatása között, Tenéked oh örökkön örökké élő Felség! és a' Te Szent Neved tiszteletére ezennel szentelünk, 's a' Te kegyelmes gondviselésedbe mély tisztelettel beajánlunk. *Isten háza* leszsz ez te reád nézve oh Istennek ezen Helyben letelepedett népe! mert erre a' szent Helyre jösz te fel az Istennek tiszteletére, és imadására. *A' Menny országnak kapuja* leszsz ez te reád nézve; mert itt tanittatol meg arra az útra, melly beviszen tégedet a' mennyországba. — Hogy pedig ezen mi mostani *Templom szentelési* foglalatosságunk annál épületesebb, és illendőbb lehessen, — de azt is mindenek előtt nyilván valóvá tessük, hogy melly nagy betsben tartjuk mi a' *Templomokat*: úgy itélem tzel erányos lesz mostani elmélkedésem, ha a' *Keresztyén Templomok szükségességéről, és azoknak tiszteletre méltó voltokról beszéllek előttetek.*

Templomok! Szent Helyek! Szentséges Hajlékok! szent pítvarai a' közönséges Ahitatosságnak! úgy nézlek én Titeket, mint a' *keresztyén vallás tanítására rendeltetett közönséges épületeket.* Igen is. A' Keresztyén Vallás az egyedül minden más vallások felett, melly magát taníttatni, hirdettetni, és magyaráztatni kívánja. A' Pogány vallásban nem egyebek voltak a' Papok, mint tzeremónia mesterek. Pompáztak ők; de sem az érteleme nem világosított, sem a' sziv nem jobbított ők általok. A' Sidó Pap is tsak áldozott az ő oltárain; de a' Jézus, a' Keresztyén Vallás felállítója *Tanitókat* rendelt az ő Ekklesiájában a' *szenteknek egy testben való kötötteségekre, a' Krisztus testének építtetésére, megparantsolván azoknak, hogy predikállják az ígét, — tanítsanak minden népeket és szaporítván a' gyülekezeteket, az Evangéliom magvát hintsék az idvezülendő lelkek mezejébe.* *) — De különben is, mit hiszek én; tudni kell azt nekem, — miért hiszek valamit; fundamentomomnak kell nekem arra lenni: mind e' pedig tanítás, világosítás, és a' vallás igazságának kifejtetése, 's azoknak okoktól való megerősítése által meggyen végben — Nekem a hitet senki nem parantsolhatja; az én meggyőztetésemet senki erőszakkal én belém nem verheti. Nem. En keresztyén vagyok; nekem hát

*) Efez. 4 : 11. 12. Márk. 16 : 15. Tsel. 2 : 47.

amaz Apostoli meghagyás szerint, *mindeneket meg kell próbálnom, 's a' mi jó azt kell megtartanom, — nekem vizsgálni kell az Írásokat, melyek engem bűltse tehetnek az idvességre.* *) — Vagynak az én Vallásomnak *Titkai*, melyek annak mennyei eredetére mutatnak. Ezeket, ha egészen nem is, de részben meg kell nekem érteni, hogy az én vallásomnak Isteni eredetét, és méltóságát az okosság által látván; én abban megnyughassak. — Isten, Teremtés, Gondviselés, Váltás munkája, Halhatatlanság, Örök élet, Feltámadás, oh mind az én vallásomnak nagy igazsági, és szívemnek drága Kintsei vagytok ti. Nálatok nélkül bizonytalan előttem minden, — kétségben esés minden, — elveszés, semmivé létel minden. Oh kitsoda hát az mi közülünk, a' kinek szüksége ne volna ezen nagy, ezen Felséges, ezen legszükségesebb vallási tárgyokról való tanításokra és világosításokra? — Mi vagyok én? — miért vagyok én? — mi lesz az én végem? mi leszek én a' siron túl? nem úgy van e' Keresztyének! hogy mind ezen fontos, és engemet voltaképpen illető Kérdésekre, tsupán a' Vallásnak tanítási adhatnak nekem megnyugtató Feleletet? — A' Sidó, az ő Farizeusi hite szerint, megelégedett a' külsőkkel; nekem mint keresztyénnek a' belsőkre van szükségem. A' Sidó a' testieken kapdosott; nekem mint Keresztyénnek a' lelkiek kellene. A' Sidó az ő kezét; én az én Szívemet köteles vagyok tisztán tartani. A' Sidó az ő tulkait üldöste, és rakta fel az oltárra, 's ezzel minden meg volt; nekem mint Keresztyénnek, a' rossz indulatokat, és vétkezes kívánságokat kell magamban megöldökölnöm, és megfeszítenem, ha Isten előtt kedves akarok lenni: úgy de mind ezek tsak úgy eshetnek meg, ha én a' vallás tanítási által felvilágosittatván, és kötelességeimnek nagy letzkéit hallgatván, és értvén, meggyőztettem a' felől, hogy a' *test magában semmit nem használ, hanem lélek az, a' melly megelevenít,* **) és ekképpen szívemnek minden mozdulását, és lelkemnek minden gondolatit, a' törvény és vallás igazsági által vezéreltetni önként engedem, és kívánom. — Ezer a' babona, ezer a' tévelygés a' keresztyének között: oh mivel lehet ezt a' konkolyt a' gabona közül kiirtani; hanem ha a' tanítás, világosítás, a' vallás igazságának, a' jó principiumoknak a' szívbe való betsepegtetése által? —

*) 2. Tim. 3: 15. 1. Thes. 5. 21. Ján. 5: 39.

**) Ján. 6: 63.

Már, ha mind ezek a' szent, és nagy foglalatosságok a' Templomokban vitettethetnek legalkalmatossabban végben, — ha ti vagytok Templomok! a' keresztyén népnek legépülete-ebb Tanító házai, — ha ti vagytok a' keresztyén bűltességnek, világosodásnak tökéletesedésnek Oktató épületei, — ha ti vagytok az emberi nemzetnek megpróbált szerentsés Nevelő oskolái, — ha a' ti bennetek szülő Evangéliom hirdetőinek ajakai azok a' Könyvek, melyekből a' tudatlan és olvasni sem tudó keresztyén tanulja az ő vallásának szent dolgait, és ekképpen, ha ti eszközlitek a' keresztyén vallásnak fennmaradását, virágzását, terjedését, nevelkedését, oh nem a' legtiszteletre méltóbb, nem a' legszükségesebb épületei lesztek é Ti Templomok a' keresztyénségnek mind örökké?

De talán reátok nézve Tűdósok! keresztyén Bűltsek! szükségtelen épületek a' Templomok; mert ti mind tudjátok azt, a' mit a' Vallás Tanító beszél, és tanít a' Templomban. — Fájlalnám Atyámfiak! ha én ezt az Ellenvést keresztyén Bűltnek szájából hallanám, — sőt megvallom, hogy nem is igazi keresztyén bűlt az, a' ki ilyet állít. A' keresztyén bűltseknek azt mondja az Ur Jézus: *Ti vagytok a' földnek savai* *) és így éppen nekik nem lehet megíztenülni, az az, éppen nem lehet a' keresztyén Vallás hálával ilyat állítani és tselekedni, a' mi egy valóságos keresztyén bűltshöz nem illendő. — Azt kérdem tőled keresztyén Bűlt! a' ki a' Templomot magadra nézve szükségtelennek tartod, ha valyon a' vallási dolgokban bűltsebb és megvilágosodtabb vagy é te; magánál a' Jézusnál, 's az ő szent Apostolinál? Imé ezek, nem lévén még az ő idejekben keresztyén templomok, megjelennek még a' Sidók Templomában is, és azt, mint *imádságnak házát*, nagy buzgókodások közt ajánlotta a' Jézus nem csak a' köznépnek, hanem a' Sidó tudósoknak, és bűltseknek is. — Megmutatta azt csak a' mi értünkre is a' tapasztalás, hogy melly szerentsélen ott az emberi nemzet, a' hol a' hamis megvilágosodásnak felfordult bűltselkedése a' Templomok szükségtelenségét predikálta, és az Oltárokat, a' Kathedrákat, 's a' Krisztus Evangéliomának szent szavát elnémította. Polgári törvénykönyvek! semmit sem értek, ha amaz Isteni Törvénykönyv a' Biblia félretétettetik. Bűntető székek! világi hatalmasságok! mind erőtelenek, és tehetetlenek vagytok, ha a' templomok elhagyattatván,

*) Mát 5: 13.

a' keresztyén Vallás hirdetése megszüntetik. Ah! igazi Bólt és hát az keresztyének! a' ki a' templomoknak szükségtelenségét, magára, és másokra nézve meri szóban hozni!! — Istenem! mennyi kísérteteknek, mennyi tsábitásoknak nints az ember kitétetve ez életben! Talán ezek a' Bóltsek, kikre nézve a' templomok szükségtelenek magoktól is elégségesek ezeknek a' kísérteteknek visszaverésére? Talán több erejek van ezeknek a' tudósoknak a' bűnöktől való őrizkedésre, mint ama tudatlanoknak? Talán nem olly tsúszós azaz út, mellyen ezek a' bóltsek mennek, mint a' mellyen a' tudatlanok járnak? Talán kevesebbek azok a' próbák, mellyekre a' világ tudóssai, és nagy Bóltsei ki vagynak tététtelve, mint a' mellyekkel a' tudatlanoknak küszködni kell? Én pedig úgy tartom Atyámfiak! hogy mint a' magos hegyek tetején álló tserfákat érik leginkább a' szélveszek: úgy a' világ-nak Nagyai 's kikiáltott Tudóssai több kísérteteknek, és próbáknak vagynak kitétetve, mint mások; minekokáért ezeknek van inkább szükségek a' templomra, hogy itt a' keresztyén vallással, mint valamelly paizsal, és pántzél-lal, magokat a' kísértetek ellen befedhessék, és felüvedezhessék.

Azomban, nem is tsupa szemlélődésbeli tudományért kell ide a' templomba jönni Atyámfiak! hanem főképpen a' *szívnek erköltsi nemesítéséért, és tökéletesítéséért*; itt pedig tudniillik az erköltsi tökéletesedésben, tudjátok Bóltsek! hogy nints határ, — és hogy itt a' bóltsek szinte úgy sok hijjánossága van, mint a' tudatlannak. Van a' kegyességnek Atyámfiak! ottan ottan kellemes tavaszsa, mellyben a' Krisztusnak sokat ígérő bimbói fakadoznak, — van annak nyara, mikor a' virtus érik, — van ősze, mikor a' drága gyümöltsöket mutogat, de van oh fájdalom! tele is a' kegyességnek, mikor a' virtus hervadoz, és a' jóra való készség hidegszik, és haldoklik mi bennünk. Ti is pedig Atyámfiak! ha Bóltsek vagytok is, tsak emberek, tsak erőtelen emberek vagytok: nints é hát nektek is szinte úgy szükségtek a' jóra való felszerkentetésre? nints é szükségtek a' Templomra? nints é szükségtek a' Krisztus Evangéliomára, melly *Istennek hatalmak hívőknek idvességére*. *) — Veszitek pedig azt is észre Bóltsek! hogy a' mai időnek nagy bajlandósága van a' Vallástalanságra, és hogy a' hajdani vallásbeli buzgóság-

*) Rom. 1: 16.

nak szent tüze nagyon elhamvadt az embereknek szívében. Minekokaért, ha ti ^{azt}igazán börtsek vagytok, Szent Pál Apostol intése szerint, *mint börtsek, úgy járjatok* *) és ha építeni nem tudtok, vagy nem akartok; ne rontsátok, 's a' Templomoknak szükségességét velünk együtt esmerjétek meg.

De viszzatértek ezekről a' templomokat óltársárlókról Ti hozzátok kegyes lelkek! kik valahányszor a' ti Templomaitokat meglátjátok, eltelve az Isten háza javainak, és szent dolgainak betsülésével, és azok eránt való búzgósággal, így kiáltatok fel a' szent Letzkének szavaival: *oh melly tiszteletre méltó ez a' hely, — ez hely nem egyéb, hanem Istennek háza, és a' mennyeknek kapuja*. Igen is. Istennek háza, — mennyeknek kapui vagytok ti keresztyén Templomok, mert nem tsak *börtsekké* teszitek az embert az Isteni dolgokban; hanem *Jóvá is* teszitek őtet, felmelegítvén, és megerősítvén ő benne a' kegyes érzéseket, és a' jóra való szent indulatokat.

Bizonyára *sohol nem épülhetünk mi jobban az erkölcsi jószágban*, és kegyességben, mint a' keresztyén templomokban. Itt az egész Gyülekezettel együtt való búzgó éneklés. — a' megindult szívnek sóhajtsái közt az égre felbotsátott közönséges Imádság — az Isten előtt való közönséges megalázódás, — az a' tisztelettel tellyes teendőség, és szent hallgatás, melly az egész templomot betöltötte, és a' mellyben mindenek részesülnek, — a' legjobb erkölcsi tanítások, — a' szent Sakramentumok — a' buzgólkodó keresztyén Atyafinak példája: mindezek Atyámfiai! legalkalmasabb eszközök az erköltsiségnék bennünk való felgerjesztésére, nevelésére, és megerősítésére. — Azok az emberek, kik egymás eránt ellenséges indulattal viseltetnek; eljönnek ide az Isten házába, és itt egymásért, az Istennek könyörögnek. Az a' kevély, a' ki a' hozzá hasonló embert megúta; itt a' Templomban tanul meg alázatos lenni, és együttborulván le az általa lenézett emberrel ama közönséges Fő Ur, az Isten előtt; megismeri a' maga semmiségét, és tiszteli az emberiséget az ő szegény felebarátjában is. — Eljön ide az Irigy, eljön a' Boszszúálló, eljön az Üldöző, és itt magában térvén, azért esedezik az Istennek, hogy adjon ő neki embertszerető, és más boldogságán örülő

*) Efez. 5 : 15.

szívet. Eljön ide a' bűn miatt rettegő ember, és mikor itt ezen Szent Asztalnál, vagy amaz ülőszékekben így kiált fel: *Isten légy irgalmas nékem bűnösnek*; akkor hallja az ő megtért lelkében ezen vigasztaló szokat: *bizzál fiam! bizzál leányom! megbotsáttattak a' te bűneid, eredj el békesseggel*. Ide külditek Betegeket! a' ti sohajtásaitokat, és mi azokat Ti töletek által vévén; itt könnyörgünk ti érettetek, mint embertársainkért. Szánakozásra, jótételbeli segítségre, és a' legnemesebb emberi érzésekre ébresztetik fel az én szívem, mikor a' Templombeli egész gyülekezetet hallom a' nyomorultakért, a' szűkölködőkért, a' szegényekért egyező szívvel, és forró indulattal esedezni Tenéked oh embereknek édes Atya Felséges Isten! — Mi keserít meg engemet, ah! mi keserít meg engemet méjebben, mint a' Sir, mint a' Koporsó, mint Kedveseimtől, ama haláloságyon való végső Elválás!! — és Te oh jóltévő Vallás! Te az én Jézusomnak mennyei tudományja! mennyire megvigasztalsz engemet, midőn itt a' Templomban, Eletet, Mennysországot, Sion-tól való megmaradást, 's kedveseimmel való öszveköttetést hirdettelsz, és Isten szavával is ígérsz énnékem a' keresztyén vallás Tanítói által!! — és mikor e' mellett azt is tudomra adatod, hogy ama jövőendő élet, melyet az én szívem óhajt, tsak e' jelen való életnek lesz a' folytatása: ah! melly igen érzem magamat arra köteleztetettnek, és elhatározottnak lenni, hogy míg e' testben élek, úgy éljek, hogy ama jövőendő boldog életet elnyerhessem. Oh ezek így lévén; ugyan nem Mennysországnak kapuja é hát a' Templom? nem Isten háza é a' Templom? nem a' lelki vigasztalásoknak helye é a' Templom? nem olly épület é a' Templom, mellynek eszközlése által kegyesekké, embertszeretőkké, egy szóval erköltsi jó emberekké tétettetünk, — 's ennél fogva, mondjátok meg nékem, ha nem a' legszükségesebb, nem a' legnagyobb tiszteletre méltó épületei é a' Templomok a' keresztyénségnek?

Utóljára, úgy nézlek én titeket keresztyén Templomok! mint a' *Státusnak közönséges épületét*. Igen is, A' Státus oltalmazza, és pártolja azt a' Vallást, melly ti bennetek taníttatik, — az Őrzi különös törvényekkel a' Templomok sérthetetlenségét, az Oltárok, és Káthédra-k szentségeit. — A' Jerusalemi templomot Salamon a' Király szentelte fel a' Jehová-nak tiszteletére; a' mi eléggé mutatja, hogy ez a' nagy és bölts Fejedelem, úgy

nézte a' templomot, mint a' Státus közönséges és szentséges épületét.

Mikor a' Státusnak *közönséges öröme* van; a' Templomba jövünk hálákatadni a' Seregek Urának Istenének. Mikor veszedelem fenyegeti a' Státust; a' Templomba jövünk könyörögni, hogy ama gondviselő édes Atya fordítsa el hazánkról a' veszedelmet. — Itt a' templomban könyörgünk a' Királyi Felségért, mint az ország szentséges fejéért. Itt könyörgünk a' Hazáért, és annak virágzó állapotjáért. Itt könyörgünk Nemzetünkért, és igazgatási alkotmányunk megmaradásáért. Itt plántáljuk a' polgárok szívébe az egymás szeretetet, a' polgári, és vallási szent Türelmet. Itt buzdítjuk szívét a' vitéz Hazafinak, hogy Hazájáért, Királyáért szentnek tartsa azt a' Zászlót, mely alá beesküdött. Itt tanítjuk meg a' Jobbágyot az ő Földes Ura eránt való kötelességre. Itt mondjuk meg a' Tűtornak, hogy az árvát meg ne nyomorítsa. Itt kötjük szívére a' Vesztegetőnek az ő Familiáját, és annak ő miatta leendő elajjasodását. Itt vetjük meg fundamentomát a' Háznépek boldogságának, — szentekké tétett-vén reátok nézve Házasársok! a' Mindentudó Isten előtt, itt a' Templomban letett Esküvés által azok a' Fogadások, melyeket egymásnak ígértetek. A' gyermek nevelés, ápolgári Rendnek, Bátorságnak, Tsendességnak megtartása, az Igazságosság, a' Személynek, Jusnak, és Vagyonnak sérthetlensége, mind Tárgyai a' Templomok szent munkáinak, és a' Jézus Evangélioma hirdetői foglalatoságának. Egy szóval, itt nyerjük meg a' lelkeket, Hogy a' Haza törvényneinek önként hódoljanak, és a' mit tselekesznek, nem a' tsupa törvénytől való félelemért, hanem magáért a' törvényért, vagy mint Szent Pál Apostol szól, a' *lelki esmeretért* tselekedjék, — és mikor mind ezek ekképpen tellyesítettnek a' keresztyén templomok eszközlése által a' Statusra, és annak polgáira nézve: oh nem szükséges, nem tiszteletre méltó Épületei é hát a' Templomok a' keresztyénségnek?

Igenis azok vagytok, — tiszteletre méltó, és legszükségesebb Épületei vagytok Ti keresztyén Templomok! a' keresztyénségnek. És mivel ilyenek vagytok, örömmel is építi mindenfelé a' keresztyénség az ő Templomait, — örömmel építi meg annak falait, hogy azok közé gyülekezvén az Istent, tisztelettel gerjedező, és háladatos szívvel imádhassa, magát pedig bültsebbé, és

jobbá formálhassa, 's az emberi nemzetet a' Jézus Evangélioma hirdetése által boldogíthassa. — Ebbéli meggyőzetetéből építetted Te is *Füredi Református Ekklesia* ezen ujj, ezen diszes, és a' közönséges Isteni tiszteletre alkalmas szép Templomot. Hol vagyunk hát mi most öszvegyülekezve? Így ujj Templomban, melynek ajtai ma nyitattak meg, — egy az Isten ditsősségére építettett Ujj Templomában az itt letelepedett Református Szent Gyülekezetnek. — Több mint kétszáz esztendőig ditsérték a' Ti Eleitek áma reátok nézve már igen szoros, és elavult régi Templomban az Istent, és a' kit Ő elbocsátott a' Jézus Krisztust; most pedig azok unokáinak unokái Ujj Templomot építettek. Ah kegyes Hívek! nem az esik é most ti rajtatok, tekintvén ama régi, és ezen Ujj Templomra, a' mi esett a' fogságból haza szabadult Sídó népen, melyről megjegyzi *Esdrás* 3: 12—13, hogy azok közül, kik látták az első Házat, de az Ujjnak építését is látták, némelyek keservesen sírtak, mások pedig örömeiben nagy felszóval kiáltottak, úgy hogy a' nép az örömben való kiáltást meg nem tudná választani a' nép siralmának szavától. Sírtok azon szomorú viszontagságokon, melyeknek Helységek, és Templomotok kivoltak tétettve, midőn a' haza szívében magát megfészkelte ellenség a' Török, pusztította Pannóniának ezen paraditsomi szép vidékét. Sírtok, de háláadás könnyhullatásit sírtok, és tsorgattok ki szemeitekből kedves Eleiteknek poraira azon Ő Isten ditsőssége, és vallások mellett való buzgóságokért, hogy annyi viszontagságok közt, melyek őket más oldalról is érdekelték, Templomjokat a' ti számotokra megtartották, és maradékaiknak általadták. Örültök pedig azon, hogy eltűnván a' szomorú régi napok, Felséges Jó Királyunk, és Hazánk boldogító Törvénye védelme alatt, Evangéliomi Vallástokat szabadon gyakorolhatjátok, — Templomot építhettek magatoknak és maradékaitoknak, és abban lelkesméretbeli meggyőződésnek szerént, minden akadályoztatás nélkül imádhajátok a' Teremtőt.

Ujj Templom hát ez, melyben mi most öszve vagyunk gyülekezve. A' Tzél is tudjátok, hogy miért gyülekeztünk mi most ide. Azért, hogy ezt a' Templomot az Istennek szenteljük, az az közönségesen kijelentsük, hogy ez a' Ház mától fogva Istennek Háza, és az ő tiszteletére rendeltetett közönséges Szent Épület, 's ugyan azért, mind azon szent foglalatosságoknak, melyek

itt ezen túl végben vitettnek, egyedül való tzelja leszsz az Istennek ditsóssege, — a' mi vallásbeli oktattatásunk, — szívünknek erköltsi nemesítése, és a' mi örök idvességünk. — Neked szenteljük hát mi ezt a' Házat oh örökkön örökké áldandó Szent Háromság egy igaz élő Isten, — neked ajánljuk az ebben Tégedet tisztelő Gyülekezetet, az egész keresztyén Anyaszentegyházzal egyben: oh legyen hát mostantól fogva Szent ez a' Ház, — legyen ez Istennek Háza, — mi reánk nézve pedig legyen ez a' Mennyország-nak kapuja.

De keresztyének! tsak úgy leszsz szent ez a' Ház; ha szentek lesznek azok, kik ide feljönnek az Istennek tiszteletére, — tsak akkor leszsz Istennek szenteltetett ez a' Ház, ha annak lesz szenteltetve azoknak egész élete, kik itt az Ur előtt megjelennek. Szent az Isten; szenteknek kell hát lenni az Ő imádóinak, — maga pedig ez a' Templom *Reformatum Templom*; reformáltasson hát minden itt megjelenő keresztyénnek szíve, és változzon által a' Jézusnak ábrázatjára. Az Evangéliomi Vallás követőinek Temploma ez: legyenek hát mind azok telyesek az Evangéliomban parantsolt jóságos tselekedetekkel, valakik ide a' Jézus Evangéliomának hallgatására felgyülekeznek. Ujj Templom ez: ujjuljanak meg hát a' ti szíveitek, és a' Jézus tudománya által megszentelt ujj indulatokat hozzon fel minden keresztyén e' szent helyre. Protestáns keresztyének Temploma ez; protestáljon hát itt minden, és mondjon ellene az igazságtalanságnak, a' vallásbeli lágy melegségnek, a' szeretetlenségnek, türelmetlenségnek, és minden gonosz tselekedeteknek. És hogy ezeket telyesithessétek;

Legyen az Is'en Igéje, melly itt hirdettetik, szent ti elöttetek, és annak parantsolati által engedjétek magatokat vezéreltetni, magatok előtt tartván Bólts Salamonnak ezen intését: *Szerelmes fiam! az én tudományomról el ne felejtkezzél, és az én parantsolatimat megőrizze a' te elméd.* — A' Szent Sákramentumok legyenek szentek elöttetek, és fordítsátok azokat lelkeiteknek megszenteltetésére. Mikor annakokáért itt, a' Szent Keresztség által látjátok tsetsemőiteket a' Keresztyének társaságába beavattatni: emlékeztessétek akkor magatokat a' bűnből való megtisztulásnak szükségességére, és abból valósággal tisztuljatok meg. — Mikor az Uri Szent Vatsorában rézesültök; oh ne illesse senki azokat a'

szent Jeleket tisztátalan kézzel, ne jöjjön senki ehhez a' szent Asztalhoz tisztátalan és megfertéztetett szívvel, és ha a' Jézus megholt mi értünk; éljünk mi, mint az ő megváltotti ő neki tetsző szent életet. — A' melly fogadások, esküvések, és hit letételek esnek ezen a' szent helyen: legyenek azok állandók, foganatosok, legyenek híven bétellyesítették, — és mikor ebből a' szent Helyből, keresztyéni hitünknek jóságos tselekedetekkel való gyümölszötetésére meghivattatunk, legyen a' mi alamisnalkodásunk kész szívből származott; mert az *Isten a' jó kedvű adakozót szereti.* *) Könnyörögtök ti kegyes Hívek! itt ebben a' Templomban ennek a' Háznak békeségeért, — könnyörögtök a' lelki esmeretnek szabadságáért, — könnyörögtök a' Hirályi Felségért, — könnyörögtök a' Hazáért, a' Fő Rendekért, és minden Tisztviselőkért, — könnyörögtök az Oskolákért, a' ti embertársaitokért, az Istennek földi áldásiért: oh mind ezek a' lelki áldozatok, a' tiszta és megszenteltetett szívnek oltaráról emelkedjenek fel az egekbe.

Te magad pedig oh Szent Isten! szenteld meg ezt az egész Gyülekezetet, szenteld meg ennek öregeit és kistinyeit. És valamint Te voltál ennek a' Gyülekezetnek segítségül ezen szent Háznak építésében: úgy továbbra is légyennek oltalma és védelme. Áld meg ennek Lelki Pásztorát, áld meg ennek Elöljáróit, áld meg az egész közönséget, — áld meg mind azokat, kik ezen Te Házodnak építését tanácsokkal, fáradságokkal, és tehetségeikkel segítették. — Áldj meg Uram! mindnyájunkat, tégy szentekké mindnyájunkat, és adjad, hogy mi mindnyájan a' Te élő templomaid lehessünk. Amen.

*) 2. Kor. 9: 7.

Prédikáció után mondott Könyörgés.

Imálandó Isten! kit ditsérnek oda fel a' szent Angyalok, és az égnek minden seregei; de a' ki előtt kedves, ha a' Te földi okos teremtéseid is szíveknek tökéletességében tisztelnék, és imádnak Tégedet. Mély tisztelettel hajtjuk meg Te előtted a' mi térdeinket ebben a' szent Házban, melyet a' Te ditsősségedre építettünk, és a' melyet ezen-nel Te néked szentelünk, és a' Te kegyelmességébe be-ajánlunk.

Tudjuk Uram! hogy Te kézzel tsinált Templomokban nem lakol; mert Tégedet az egeknek egei sem foghatnak bé, mennyivel kevésbé az a' ház, melyet az emberek Tenéked építenek, de tudjuk azt is, hogy Te magad tettél a' felől ígéretet, hogy valahol a' Te Nevedben, a' Te tisztelőid egyben gyűlnek, ott vagy ő közöttök, és meghallgatod azoknak könyörgéseket. Oh legyen hát kedves Te előtted ez a' Ház is, melyet mi azért építettünk, hogy ebben öszvegyülekezvén, itt a' Te nagy Neved mi általunk ditsőíttessék, a' Jézus Evangélioma predikáltassék, a' Szent Sákramentumok kiszolgáltassanak, és szívünknek oltáráról, a' mi reggeli és estvéli könyörgéseink, és egyesített fohászkodásaink Te hozzád, oh leg jobb Atya! Felséges Isten! felbotsáttassanak az egekre. Légy jelen, mindenütt jelen való Isten! ebben a' Házban, a' Te minket világosító, ujjá szülő, és megszentelő kegyelmeddel, és tedd reánk nézve gyümöltöszővé Szent Lelkednek általa az Igét, melly itt a' Te Nevedben hirdettetik, — fordítsd lelkünk megszenteltetésére a' szent Sákramentumokat, mellyek itt kiszolgáltatnak, erősítsd hitünket, neveljed reménységünket, könnyebbitsed édes Atyai ígéreteid által világi terheinket, és a' közönséges emberszeretetett, 's egymás eránt való jó indulatokat gyökereztesd meg jobban jobban mi bennünk.

Mikor a' Te néped ebben a' Házban egybegyülekeztén, és magát megaláztván, esedezik Te előtted bűneinek bocsánatjáért, és a' Te ujjá szülő kegyelmedért, — mikor könyörög az Anyaszentegyház békességéért, a' lelki es-

méretnek szabadságáért, a' Krisztus Evangélioma terjedéséért, és az Oskolákért, — mikor könyörög a' Királyi Felségért, az egész Császári és Királyi Házért, — mikor könyörög a' Hazáért és annak békességéért, a' Fő Rendekért, és minden Tisztviselőkért, — mikor könyörög a' Te földi áldásidért, az essőért, a' termő időért, az érdemlett tsapásoknak elhárításáért, — mikor könyörög a' nyomorultakért, árvákért, özvegyekért, betegekért, haladókért: felelj meg mind ezekre kegyelmes válaszzal onnan felyül az égből a' Te mennyei lakó helyedből.

Tekints édes Atyánk! mindenkoron kegyelmesen erre a' Házra, melly ez órától fogva a' Te tiszteletednek közönséges, és szent Hailéka, és a' Te Mindenható védelmed legyen ennek örökké tartó oltalma és őrizője. Mentsd meg ezt tüztől, pusztulástól, ne zárattassanak bé soha ennek ajtai, mellyek e' mái napon a' Te ditsősségedre megnyittattak, és tselekedjed, hogy még a' késő maradék is itt imádhasson Tégedet lélekben és igazságban. — Adj ennek a' Gyülekezetnek tiszta tudományú Lelki Pásztorokat, és áld meg az ő szájokban a' Te beszédedet. Adj ennek a' Gyülekezetnek a' Te ditsősséged mellett buzgó Elöljárókat, és a' kiket ez idő szerint adtál, tartsd meg őket hosszú időig, és fáradságos munkájokért jutalmaztasd meg őket az egekben. Adj ennek az egész Népnek, mint a' Te ditsősségeden Őrvendező Hivaidnek békességes lakozást e' földön, és vedd körül őket lelki és testi áldásiddal. Adjad végezetre, oh jó Isten édes Atyánk! hogy ez az Isten háza legyen mindazokra nézve Menyországának kapuja, kik ebben a' Jézus Evangéliomához ragaszkodva értelmeknek megvilágosítását, szíveknek megszenteltetését, és lelkeknek örök idvességét keresik. Amen.

A'
KERESZTYÉN TEMPLOMOK
ÉS

ISTENI TISZTELETI
KÜLSŐ SZERTARTÁSOK MINT AZ IGAZ
VIDÁMSÁGNAK KÚTFORRÁSAI,

MELLYEKET MINT ILLYEKET

A' BALATON FÜREDI UJJ TEMPLOM FELSZENTEL-
TETÉSE ALKALMATOSSÁGÁVAL UGYAN BALATON
FÜREDEN

AUGUSTUS 1. NAPJÁN 1830-dik ESZTENDŐBEN

M O N D O T T

PREDIKÁTZIÓJÁBAN RAJZOLT ÉS AJÁNLOTT

Á N G Y Á N J Á N O S,
VESZPRÉMI PREDIKÁTOR, CONSISTORIALIS ASSESSOR, ÉS
A' VESZPRÉMI EGYHÁZI VIDÉK JEGYZŐJE.

Predikáció előtt mondatott Könyörgés.

Mindenütt jelen való Isten! láthatatlan Atya! Tégedet keres mindenekben, és mindenütt, a' mi gondolkodó értelmünk, valamint a' megelégedésre, vidámságra és megnyugovásra 's boldogságra sóhajtozó szívünk is. Nem is rejtetted el 'Te! mi tőlünk magadat; mindenütt és mindenekben közel vagy mi hozzánk, 's megtalálunk Tégedet. —

Megtalálunk magunkban, a' mi okos és testes természetünkben, valamint kívülöttünk is mennyen és földön, a' tengerek mélységében, mint az életlevegőben, melyet beszívünk, az éjjel homályában, mint a' nap' fénysugariban, a' por szemekben a' legkisebb fűszálakban, mint a' megzámálhatatlan világok' határtalan üregében; valamint mindazokban a' munkálkodásokban, és változásokban, mellyek általunk körülünk és értünk lesznek.

De megtalálunk Tégedet kiváltképen és különösebben a' Te tiszteletedre és imádásodra építetett, és szenteltetett Szent Helyeken, a' mi Templomainkban.

'Te szállasz minékünk az egész természetben, minden teremtetett dolgokban és dolgok által; 'Te szállasz legérthetőbben és legvilágosabban Szent Fiaid Tudományában az Evangéliom Hirdetői által; és mindezek által 'Te akarsz minket a' 'Te véledvaló egyesülésre, a' 'Te hasonlatosságodra felemelni.

Óh mely boldogok vagyunk mi, midőn e' Te unszoló,
 édesgető Atyai szódnak engedünk. — Mindenütt, és min-
 denekben — vidámság — öröm és boldogság kútforrásai
 nyílnak a' mi számunkra, valahol Tégedet, mint minden
 teremtések köz Attyát megtalálunk, 's Te véled, mint mi
 Teremtőnkkel 's Atyánkkal társalkodhatunk.

Óh — mutasd meg nekünk mindenütt e' Te ditsős-
 ségedet, és ez által ihlesd meg a' mi értelmünket és szí-
 vünket, hogy mind a' természet minden emberekkel köz
 templomában, mind Szent Vallásunk Templomiban öröm-
 mel elfogadjuk a' vidámságot, mellyel ezekben kínál-
 ságnak bennünket, és ez által akaratunkis hajlandóvá tétessen
 azoknak tselekedésére, mellyekben és a' mellyek által
 Te véled egyesülhetünk.

Végý környül minket küzelebb ez órában e' Te di-
 tsősségeddel, hogy mostis örüljünk a' Te jelenlétednek,
 a' mi Urunk Jézus Krisztusban való örömmel. Amen.

Szent Leczke

*XXV. 'Solt. 5. Boldog az, a' kit te elválasztasz,
és magadhoz fogadsz, hogy lakozzék a' te tor-
nátságban; megelégitetnek a' te Háznak ja-
vaival, és a' te Templomodnak szent dolgaival.*

*Eljő az óra, melyben sem ez hegyen, sem Jerusá-
lemben nem imádjátok az Atyát. —* Így szólott Ján.
4: 21. verse szerint Idvezítünk és egy Samariai 's e'
szerént olyan Aszszonyhoz, a' ki olyan Vallásos fele-
kezethez tartozott, mely a' Jehovát nem Jerusálemben,
hanem egy Garízim nevű hegyen tisztelte. — Engesztel-
hetetlen gyűlöléssel viseltetett az akkori Sidó — magát
igaz hitűnek tartó Ekklesia, a' Samariaiak — mint az ő
vélekedése szerint eretnekek ellen, tsak azért, mivel
ezek a' Jehovát, nem a' Jerusálemi Templomban tisztel-
ték és imádták, és e' szerént azon szent helyen, mely
vált az ő vélekedések szerint a' Jehova tiszteletének 's
imádásának — egyedül való és minden más helyeket ki-
rekesztő Szent helye; gyűlölte pedig azokat annyira, hogy
a' 'Sidó, ha egy részről, a' mint egy régi Római költő
(Juvenalis) meg jegyzi, még a' jó útát sem mutatta meg
az a' felől tudakozódó Samariai utasnak; ugy más rész-
ről kész volt éhen szomjan meghalni, mint Samariai
embertől egy falat kenyeret egy ital vizet kérni — sőt
tsak elis venni. Világos bizonyosság erre az említett Asz-
szonymnak is azon tsudálkozást jelentő kérdése, — mellyel
felelt Idvezítünk ezen kérésére. *Adj innom nékem: mi-
módon kérsz te,* kérdi tudniillik az aszszony, *én tőlem
ittalt, holott te 'Sidó vagy, én pedig Samariai Asz-
szony vagyok, mert a' 'Sidók nem barátkoznak a'
Samariabeliekkel. —* Ezen gyűlölet orvoslására való
Idvezítőknek fellyebb említett mondása; mert kimon-
dotta ebben az itéletet, azon időtlen és nagyon kárté-

kony. mely szerint az emberek hajdan — és vajha tsak hajdan! az örökké élőnek, helyes és illendő tiszteletét, valamelly bizonyos helyhez — és külső gyakorlásokhoz kötötték, és ennél fogva, mind azokat, kik másként vélekedtek és tselekedtek engesztelhetlen gyűlölettel — 's (ad majorem Dei gloriam) az Isten ditsőítésére tüzzel vassal üldözték. — Hanem

Még mástis találunk Idvezítőnk említett Szavaiban, ha ide gondoljuk azokat, mellyekben a' 22. és 23. V. szerint így világositja ezeket: *Éljő az idő, és az most vagyon, mikor az igaz Imádók, imádják az Atyát lélekben és igazságban, mert az Atya ilyeneket keres, kik őtet így imádják. Az Isten Lélek, és a' kik őtet imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.* — Lesz — olyan idő, ezt mondja ezek szerint, mikor az emberek az örökké élő Atya tiszteletét 's imádását nem kötik bizonyos helyekhez, ezt nem valamely külső szertartásokban 's gyakorlásokban, hanem a' léleknek az Istenről való helyes gondolatiban — a' szívnek Istenes érzéseiben — az akaratnak jóságában — az életnek szentségében, a' tselekedeteknek az Isteni törvényekhez való szabásában 's igazságosságában helyheztesetik. Most vagyon, most kezdődik ez az idő — ugymond — az én tudományom — mellyet én tanítok, azon igazságok és törvények, mellyeket én hirdetek, ezek azok a' hatalmas nevelő, készítő eszközök, mellyek által az emberi nem erre egyszer megéri. — Az emberiségnek azt az értkorát találom én mind ezek szerint a' Jézus szavaiban, mellyről már a' régi Prófétákban, Isteni ígéreteken épült vidám reménységeket olvasunk, 's a' mellyeket — a' többek közt *Seremiás 31: 34. v.* így mond ki: *Akkor senki nem tanítja az ő Felebarátját, és senki nem az ő Atyafiját ezt mondván esmerjétek meg az Urat, mert mindnyájan megesmernek engemet kistsinytől fogva nagyig, ezt mondja az Ur.* — Ezt az időt találom én kiírva *Jel. 21.* részében. Ez az idő nevezetik itt *ujj égnek és ujj Földnek, ujj Jerusálemnek, Szent Városnak*, mellyről — a' 3dik v. szerint azt mondja a' mennyei szózat: *Imé az Istennek hajléka az emberekkel vagyon, és ő vélek lakozik, és ők ő népei lesznek, és az Isten az ő Istenek ő vélek lesznek.* A' 22. v. pedig ugyan erről e' mondatik: *És Templomot nem látek abban.* — Mint ezek szerint, oly időt jövendőül — az emberiségnek oly ért korát ígéri Idvezi-

tőnk, melyben többé sem Templomra — sem Papra, sem Tanítóra, sem külső Isteni tiszteleti szertartásokra nem lesz szükség. — De

Óh be meszsze van még az emberiség ezen értkora arany ideje! be meszsze mutatja még ezt nemünk mind értelmi, mind érzési, mind erköltsi állapotja! — Igen meszsze van még, mind átalýába véve az emberiség, mind nevezetesen a' Keresztyénség. azon Istenes és erköltsi állapottól, mely szükségtelenné tenné a' Templomokat, melyekben a' Tanítókat, a' kik — és az Isteni tiszteleti külső szertartásokat, melyek által az ember, a' testiségből — az állatiságból az emberségre emeltetik, emberré neveltetik, léte végtéljának — rendeltetésének — kötelességeinek megismerésére vezetetik, ezeknek teljesítésére buzdítódik és édesgetődik; melyek és a' kik által az ember a' láthatókról a' láthatatlanokra — a' földről az egekbe, az Istenre feligazittatik, és mindezekben, az emberi minden sóhajtas — vágyások és munkásságok köz tárgyára — az igaz boldogságra utasittatik. — Zárd bé a' Keresztyén Templomokat, némítsd el a' Keresztyén Tanítókat, Tanításokat — imádságokat és énekléseket, és vissza süllyed az ember az állatiságba. — De

Minek emlegetem én ezeket? Keresztyének előtt beszéllek; a' kik tudják és hiszik mind ezeket, a' mire bizonyáságul szolgálunk nékem a' Keresztyének közt — mindenütt fenn és nyitva álló Templomok, az azokban mindennap tartatni szokott közönséges Isteni tiszteletek, Imádságok — éneklések és tanítások; bizonyáságul szolgál közelebb ezen ujjonnan épült diszes Templom. Ezt is úgy nézem én, mint ezen meggyőztetésnek gyümölsét. — Ezen meggyőztetésből tették — ezen Füredi Reformáta Szent Ekklesiának jámbor Tagjai azon nagy költségeket — melyekben ez került — és azon fáradságos munkákat, melyek által ez elkészült. — Nem szóllok hát többet a' már mondattakról, hanem

Egy más — és pedig olyan hasznára igyekezem én — Keresztyén Hallgatóim! a' ti figyelmetességeket igazítani, Keresztyén Templomoknak és közönséges Isteni Tiszteleti gyakorlásoknak, melyet még a' Keresztyének is nem olly közönségesen keresnek és találunk is ezekben meg; a' mire pedig igen közönséges az emberi szív vágyása, s a' mi nélkül nintsen igaz boldogság, az

Igaz vidámság ez

Ugy nézem én tudniillik a' Keresztyén Templomokat és az ezekben tartatni szokott közönséges Isteni tiszteleti rendtartásokat, mint

*Az Igaz vidámságnak kiapadhatatlan és ki-
meríthetetlen — 's legtisztább kútforrásait.*

Igy nézte a' Jehova, tiszteletére tartatni szokott külső gyakorlásokat — és ezeknek Szent Helyét a' 'Sóltár Író Proféta. — Ezt mondotta ki a' Szent Letzkében, a' hol *Boldogoknak mondja mind azokat. a' kiket a' Jehova elválaszt és magához fogad, hogy lakozzanak az ő tornácziban, mert — ugymond — megelé-
gítettnek ezek az ő Házának javaival, — az ő Tem-
plomának szent dolgaival.*

A' Jerusálemben fenn állott — hajdani Isteni tiszteletéről, mondja ezeket a' 'Sóltár Író, a' mellyben pedig tudjuk, melly sok volt olyan, a' mi félelemmel tölthette bé az emberi szívet. Bé volt itt zárva a' leg-szentebb hely — a' Szentek Szente, a' hol volt az Isteni Uralkodó Fejedelem különös lakhelye, a' láthatatlan Jehova jelenlétének szimbolumai látható jelei, a' hol le-voltak tétetve a' mennydörgések közt kihirdettetett Tör-vény táblái, tsak a' Fő Papnak — annak is esztendőben tsak egyszer szabad volt ide bémenni, a' több minden Hivek tsak a' *tornáczban lakozhattak.* Már tsak féle-lemnek, rettegésnek kútforrása volt? Mi volt pedig az Isteni tiszteletnek nagy része? Az áldozatok tették ezt, mellyekben mindennap vér folyt, 's tüzzel emésztettek meg a' megöletett állatok, — ezekis nem félelmet okozó gyakorlások voltak é? Ha mégis mind ezek mellett is, az akkori külső Isteni tiszteletet, és ennek szent Helyét ugy nézte a' 'Sóltár Író Proféta, mint megelégtetésnek vidámságnak kútfejét, mennyivel inkább nézhetjük, így a' Keresztyén Templomokat és Isteni tiszteletet! — De figyelmezzetek, és ítéljetez magatok. — Hanem

Jegyezzük meg itt mindenek előtt azt, hogy, mikor én a' Keresztyén Templomokat és Isteni tiszteletet *igaz vidámság* kútforrásának mondom; ezzel épen nem állí-tom, mintha az igaz vidámság megszerzésére és megtar-tására — az Isteni külső tisztelet szorgalmatos gyakor-

Másról egyéb nem kívántatnék. — A' mi Hivatalunk 's állapotunk tiszteinek — kötelességeinknek hűséges teljesítése, lelki testi erőinknek tzeleányos használása, az ártatlanul örülő vidám emberekkel való szíves társalkodás, a' szabad természet szépségeinek szemlélése — ennek javpival való mértékes élés — a' tartós egészség, — mind ezek igen sokat tesznek arra — hogy szívünk felviduljon. — Hanem tsak ugyan azt mondom, és majd alább meg is mutatom, hogy mindezek mellett is, még igen sok hijjával vagyunk az igaz vidámságnak — az Isteni tisztelet gyakorlás nélkül. Azt is tartuk itt meg azonban, hogy az Isteni tiszteletnek legszorgalmatosabb gyakorlása is, magában még ezt a' vidámságot meg nem adja. Vagy-nak elegenden a' Keresztyének közt is olyanok, kik a' Templom 's az Isteni tisztelet gyakorlása mellett is — nem esmerik az igaz vidámságot, e' mellett is megelégedetlenek, nyughatatlan elméjük és szomorú érzésük. Nem is tsuda; mert sok Keresztyének — ezt tsak szokásból, vagy Farizeusi kegyeskedésből — vagy más melleleg való tzelelkből, és nem abból teszik ezt, a' mit kellene erányozni.

Vidámságnak kútforrásai a' Templomok és az Isteni tiszteleti gyakorlások azokra, — és tsak azokra nézve a' kik ezekben szükséges figyelemmel — gondolkodva — és érezve jelennek meg: annyiban

Először. A' mennyiben — ha valahol — itt figyelmeztetődik az ember a' maga nagy és nemes rendeltetésére, legszentebb kötelességeire; itt ébresztetnek az emberben a' legjobb feltételek és elhatározások, itt buzdítatik legnyomósabban és hatalmasabban azoknak tellyesítésére, mellyekkel tartozik Istennek, magának és az embereknek. A' Keresztyén templomokban, minden szent gyakorlások abban egyesülnek — oda tzelelznak, hogy az ember megtaníttasson arra; *kitsoda Ő* — kinek kell neki lenni — és ki lehet? — 's e' végre mit kíván Ő tőle az Isten — 's ön lelki esmérete. — Azok az Istenes énekek, mellyek itt együtt énekeltének, felemelik a' lelket az örökké élöhöz, eszébe juttatják az embernek, ha gondolkodva és érezve énekel, hogy a' láthatatlan mennyei Atya az a' követő példa, a' kihez való hasonlatosságra vagyunk hivatva. — Az Imádságok — a' Könyörgések, ha ezekben is gondolkodva és érezve veszünk részt, ha — nem annyira ajakkal — mint szívvel imádkozunk, nem mint meg annyi lajtorjaké, mellyeken

az egekben lakozó atyához emelkedünk fel, a' hol meglátjuk azt — szeretetre és fíjni tiszteletre méltó Nagyságában és méltóságában? azok a' közönséges Tanítások, egyházi Beszédok — mellyek itt tartatnak, mire erányoznak? a' Virtust, a' kegyességet, az Istenséget akarjuk ezek által is az emberekkel megismertetni 's megszerettetni, és ezekben azt az *egy szükséges dolgot*, mellyre kell minden embernek törekedni. A' Szent Kereszttség, mikor ez által kisdedeink az Atya, Fíju és Szent Lélek egy Istentiszteletére szenteltetnek, nem arra emlékezteti é a' Születést hogy gyermekeiket jó idején kötelesek mind példájokkal — mind Istenes oktatásaikkal — és tanításokkal a' Jézushoz vinni, azokba az Atya eránt Jézusi engedelmisséget — az emberek eránt Jézusi munkás szeretetet plántálni? — Nem arra emlékeztet é mindnyájunkat, miknek kell nekünk lennünk, mint Keresztýéneknek, mint az Atya, Fíju és Szent Lélek egy Istentiszteletében és Igazságban imádóinak? — Hol és mi által szenteltethetik a' Házassági élet bizonyosabban azzá, a' minek — az Istentisztelet szerint — ennek lenni kellene — Földi paradicsommá? — mint is az által, hogy itt, a' szíveket látó Atya előtt és annak nevében 's akaratja szerint, a' Házastársoknak szívekre azon szent köteleességek köttetnek, mellyeknek tellyesítésére a' Házások egyesülnek. — Az a' szent gyakorlás, mellyben — itt — Szent Vallásunk Istentisztelet Szerzője kedves emlékezetét — az Uri Szent Vátsorában gyakran megújítjuk, nem öltözteti é mint egy testes ábrázatba, és nem teszi e' láthatóvá, mind azokra nézve, a' kik ebben gondolkodva és érezve részesülnek, azt a' nagy Példát, mellyben meg láthatni, mire mehet, melly magosra emelkedhetik az ember, a' Virtusban ha igazán — akar — és igyekezik? Hanem

Az a' kérdés: Vallyon, mind ezek alkalmas eszközök é szívünk igaz felvidítására. — Azon tisztelet tartatik itt és ezekben előnkbe, melly mindnyájunknak köz tiszteletünk. De megemlékezhetünk é erről, a' nélkül, hogy megnevezzük, melly igen távol vagyunk még attól? Nézzhetünk é úgy azon tiszta tükörbe, melly itt az Istentiszteletében előnkbe tartatik, hogy meg ne lássuk azokat a' szennyezeteket és mocsokokat, mellyek erköltseinken szemetesnek? És mitsoda felvidámító van mind ezekben? nem inkább el kell é ezekre szomorodnunk? Nem inkább, meg kell é magunkat ezekre aláznunk? Igen is. — Mindenkor ennek kell lenni bennünk az Istentiszteleten való megjelenés

első munkájának. Nem lehet az eddig rajzolt Istenes gyakorlatásokban úgy részt vennünk, hogy elevenen meg ne érezzük azt, hogy ingyen sem vagyunk még azok, a' kiknek kellene és lehetne lennünk, hogy sok mind eddig is bennünk a' fogyatkozás; és mi természeti dolog — ezen elszomorodni — bánkódni!? Igen is. — De

Épen ez a' szomorúság az, ha igazán a' szívből jő, a' miről azt mondja Szent Pál 2. Kór. 7: 10. *Az Isten szerént való bánat idvességre való megtérést szerez, melyet soha az ember meg nem bán.* — Itt telik be magos értelemben ldvezítőinknek ama mondása Mát. 23: 12. *A' ki magát megalázza, felmagasztaltatik.* — Fájdalmas érzéssel van — az igaz — egy részről öszveköltetve — ez a' vallástétel: *még nem értem el a' tzélt; nem vagyok az, a' mi lehetnék és kellene is lennem:* De más részről — megvidámító annak tudása, és meg-gondolása, hogy esmerem tzéloamat, és hogy ha igazán akarom, elis érem azt. — Mert ennél fogva, magamat minden földi dolgoknál nagyobbnak — nemesebbnek esmerem; esmerem azon erőket, melyek által az ember, végetlen tökéletesedésre alkalmas: — 's ennek elgondolására ismét, lehetetlen bennem olly feltételnek felnem ébredni és megnem elevenedni, megnem erősödni, a' millyet Szent Pál magáról ír *Filipp: 3. r.* Azt mondja tudniillik ezen rész 12, és 13. y. *Nem állítom, hogy a' tzélt elértem volna, nem vagyok még tökéletes; de a' mi utáni a' 14 v. mindjárt ezt teszi: Egy dolog vagyon — e' már most Fő dolgom azokat, melyek hatom megett vagynak elfelejtván azokra igyekezem, a' melyek elől vagynak, a' tzél felé futok.* Már maga ez a' kegyes feltétel, szent elhatározás — bizonyos kütfjele a' felvidulásnak. — Oh mi jól érzi magát egy igaz Keresztyén, midőn az Urnak Házából kimenvén, így szól magában: most már, és ezután úgy viselem magamat, és úgy tselekeszem, mint lelkem esmérete és az Isten parantsolja. — Mi vidámsággal lát az ilyen ember ennél fogva és ezután minden hivatalos foglalatosságihoz! mi tsendes elmével és nyugodt szívvel hordozza az élet terheit, 's türi annak viszontagságait! meg-léven benne — önelki esméretével — és az Istennel való békesség. Az Evangeliomban *Luk. 18. r.* leirt publikanus ki a' Templomban a' 13 v. szerént *szemeit sem akarja felemelni az égre, hanem veri vala mejjét, és így imádkozik: Isten! légy irgalmas nekem bú-*

nösnek, Jézus bizonyság tétele szerint — *megigazulva* — megvidulva *megy onnét ki. Bizony boldog az, kit Isten elválaszt és magához fogad, hogy lakozzék az ő tornáczában, megelegítelik ez az Ur Háza javaival és az ő Templomának szent dolgaival.*

De vidámság kútforrásai a' Keresztyén Templomok és Isteni tiszteleti gyakorlások annyiban is.

Másodszor. A' mennyiben — itt és ezek által — ébresztelik és erősítetik bennünk az igaz ember, és Atyafi szeretet, a' mi ismét egy igen hatalmas eszköz az igaz vidámságra. Mert — mi az, a' mi minket minden nap és legközönségesebben elszomorít és megunatkoztat? Valjuk meg Keresztyének! az ünhasznót, az ünséget kereső hajlandóság ez; — ez a' mi vidámságunk legnagyobb ellensége. Gonoszok a' mi szemeink — Idvezítőnk mondásaként, mert az Isten jó. Szomorúak vagyunk, megunatkozunk, mert ez vagy amaz embertársunk, nálunk — és gyakran csak a' mi irigy álmodozásunk szerint tehetősebb, 's kedvezőbb környülállások közt él; szomorúak vagyunk 's megunatkozunk, mert mások a' társaságos életben fényesebb helyen állanak, mint mi; mert elhítetjük magunkal, hogy a' mi érdemeinket az emberek nem esmerik meg, és illendően nem tisztelik, hogy érdemetlenek nyerik azt el, a' mit mi érdemlenénk; szomorúak vagyunk — megunatkozunk, mert a' magunkról való nagy álmodozásnál — nagyot állításnál fogva, — azt akarnánk, hogy a' mi szavunk mindenkor megáljon, ítéletünket mindenek helybe hagyják, 's azonban kéntelenek vagyunk ellent mondásokat hallani. —

Illyen gazdag kútforrásai — az ünséget kereső hajlandóságok az elszomorodásoknak — a' megunatkozásnak, a' mire pedig a' társaságos közéletben — minden lépten nyomon — 's mindennap ezer okokat találunk. Minden lépten nyomon — mindennap találunk olyat — ezek szerint, a' mi szívünket, melly csak a' szeretetben érzi magát boldognak, el szomorítja és óh mi sok van ehhez képest, a' mi bennünk az ember szeretetet meghidegíti! — 's mi az, a' mi ezt újra felbevítheti? — A' Keresztyén Templomokban — a' Keresztyén Isteni tiszteleti gyakorlások. — Itt állunk mindnyájan, ugyan azon egy Isten előtt, itt imádjuk ugyan azon és köz Atyánkat, 's nem felejteti é ez el velünk, azon különbséget, melly a'

polgári a' társaságos köz életben köztünk van? Mindnyájan egy formán bűnösöknek valjuk magunkat az előtt, a' ki egyedül Szent és Jó. Mi hatalmas indító okul szolgálat ez arra, hogy ne legyünk egymásnak szoros ítélői, hogy egymás fogyatkozásairól kémélve és szelidséggel szóljunk, érezvén ennél fogva, melly nagy szükségünk vagyon arra, hogy a' mi köz Atyánk minket eltérjön, velünk kegyelemmel 's kedvezve bánjon. — Itt juthat eszünkbe legelevenebben, hogy mint emberek, — mindnyájan — egy formán Isten képére teremtetünk, és így eredeti jelességünkre nézve, mindnyájan egyenlők — az Apostol tanítása szerint (Csel. 17: 18.) *Istennek nemzeti vagyunk*, és állapotunk 's Hivatalunk kötelességeinek — bár különbözök legyenek is azok — teljesítése által Csel. 10: 34, 35. szerint, a' hol így szól az Apostól: *az Isten nem személy valogató, hanem minden nemzettségben kedves neki, akár kitsoda a' ki őtet féli és igazságot tselekeszik* — az Isten előtt való kedvességet egy formán megnyerhetjük, 's az örök boldogságra egy formán számot tarthatunk, 's ennél fogva vaué okunk a' földi mulandó jókért egymásra irigykedni? Itt juttatódik gyakran eszünkbe, *hogy egyikünknek is nintsen itt maradandó városunk*, és e' szerint itt tanuljuk egymást úgy nézni, mint az örökké valóság — mint egy köz örök hazafelé utazó társokat: Nem találunk é ebben hatalmas indító okot arra, hogy egymással kezét fogjunk, és a' földi életen által, a' terhes utazást egymásnak megkönnyíteni igyekezzük? Végre itt emelkedünk fel ama legszebb reménységre, melly szerint várjuk azt, hogy egy jobb életben ismét és örökre egyesülünk. — Ezt reményelve, nem kell é egymáshoz közelebb mennünk, és az Atyafi szeretetben meg erősödnünk? Igenis — lehetetlen — annak, a' ki a' Keresztyén Templomokban 's a' Keresztyén Isteni tiszteleten gondolkodva és érezve jelenik meg — az ember 's az atyafi szeretetre nézve mindenkor ujjabb ujjabb eledelt nem találni, melly minden irígységet és önséget kereső hajlandóságot képes megfojtani. Mennél szerentsébbben megfojtjuk pedig és elhallgattatjuk ezeket; annál inkább felhevíti az emberszeretet, azt a' szívet, mellyet az emberek közt való forgás meghidegített, és elérzéketlenített, és ezzel együtt — annál inkább felvidul szívének: úgy mint a' mellyet semmi sem szomorít annyira el, mint az irígység, — a' nagyra látás — a' kevélység és a' másokat eltérni nem tudó indulat. — *Bizony boldog* ezen tekintetben is az, a' ki

lakozhatik az Ur Házának tornácziban, — megelégitik ez az Ur Házának javaival — az Ur Templomának szent dolgaival! — De

Felteszem — meg van bennünk az emberek eránt a' szives és mindenekre kiterjedő szeretet és jó akarat; még ekkor is sok marad olyan, a' mi — vidámságunkat megzavarhatja, megelégedésünket meg semmisítheti. A' természeti kártékony változások, az élet terhei 's gondjai és nyomorúságai, óh be gazdag kútfejei a' meguntatkozásnak, az elszomorodásoknak! Ezekre nézve is felvidulás Kútforrásai a' Keresztyén Templomok, 's a' Keresztyén Isteni tiszteleti gyakorlások, mivel

Harmadszor. Itt és ezek által elevenítetik fel, és erősítetik meg bennünk az Isteni Gondviselésben való Hit, és a' jobb — élet — a' Hathatatlanság vidám reménysége. — A' Templomokon kívül e' végre több alkalmatosságokat. — Mindenkor tudniillik — valamikor — az Isten látható munkáiról gondolkodunk — megtaláljuk ezt az Igazságot: az Isten mindeneket jól tselekszik. — Az Isten gyönyörködik minden teremtetett állatiban. Ha magunkra tekintünk, ha szívünket — lelkesméretünket megkérdejük, ez is ezt a' feleletet adja; kell lenni egy bölts Isteni Gondviselésnek, a' ki az emberek dolgait vezeti; e' nélkül az ember, maga magának megfejtethetlen mese, és minden változás — történet — magával elleukezés és tsalódás. — Ha ön tapasztalásunkra gondolunk; ezis mutat sok olyan változásokat — olyan eseteket — mellyek eleinte gonoszoknak, kártékonyoknak láttzottak, de a' mellyeket végre szükségeseeknek, hasznosoknak megesmertünk, mellyeket tzéljaikra nézve — eleinte homály fedezett, azonban a' mellyek kimenetelekben, mint valóságos javunkra valók kivilágosodtak.

Sok van — mind ezek szerint a' Templomokon kívül is olyan, a' mi a' gondviselésben való Hitet 's ebben a' mi nyugodalmunkat — a' vidámságot erősítheti, de akkor lesz ez tartós, ha ez a' Hit bennünk eleven — és uralkodó érzéssé válik. Hol szerezhetjük pedig meg ezen eleveniséget? a' természetben a' külső környülállások közt — nem; mert éppen ezek a' mi aggódásainknak tárgyai, meguntatkozásaink szerző okai. Épen az ezek által való széllyel vonattalások miatt vagyunk alkalmatlanok az Istenes

gondolatokra és érzésekre; ezek közt még legjobb barátunk vizasztalására, bátorítására is hidegek maradunk.

A' Templomban — ezen tsendes szent Helyen találjuk meg erre nézve is a' bizonyos orvosságot. — Nem látjuk itt, a' minket elszomorító tárgyakat, vagy ha ki nem tudjuk is azokat, itt is mindjárt eszünkéből vetni, ha hallunk a' Vallástól olly hatalmas vizasztalások és bátorításokat, mellyek szívünk háborgásait lassan lassan letsendesítik, panaszkodó sóhajtásukat elhallgattatják, felvidul az elszomorodott elme, bátorságunk 's bizodal-munk megerősödik. — Látunk itt — meg lehet — olly szenyvedőket, kik épen azon terhek alatt nyögnek, mellyek alatt mi sóhajtozunk, sőt a' kiknek sorsok' talám még terhesebb, mint a' mienk: látjuk azonban — mint felvidulnak ezek közül némelleyek azon vizasztalásokra — mellyek a' Vallás Szolgája a' lelki Pásztor által velek közöltetnek. — Ezen látásra, akaratumk ellen is, hasonló érzésekre ragadtatumk, és el-szégyenljük magunkat, hogy a' Vallás mi bennünk azon hatalmas erejét meg nem bizonyíthatta, mellyet szerentsétlen Atyánkfiában tapasztalunk; erre figyelmetesebbek leszünk a' tanításra, az abban szóló igazságokra 's vizasztalásokra, megnyílik szívünk, 's megérzi azoknak erejeket, öröm könnysepek görögnek szemeinkből — és ugyan azok közzül mindenikben — egy egy baj gördül le szívünkről. — Egy igazán érezve beszélleni tudó — egy — mások állapotjában szíves résztvevő indulatjáról esmeretes lelki Pásztor — egész tudát tesz gyakran. — Egy ilyen lelki Pásztornak már felállítására, ennek — csak ábrázatjának, szíve belső érzéseit tükröző vonásainak meglátására is oszoluak a' bánat fellegei — felvidul az elszomorodott szív. — Majd az egész gyülekezet — felemelkedik a' buzgóság szárnyain az imádságban 's az éneklő zengedezésekben a' láthatatlan Atyához — mellyel miis egyesítjük magunkat, 's elelejtkezünk lassan lassan mindenről, a' mi bennünket nyomott, és szomorított, elfoglalja egész belsünket, a' fő Bültességről és örök Szeretetről való gondolat; ugy képzeljük magunkat, mintha e' mulandóság helyéről felemelkedve már *vigadva ott volnánk — hol a' mennynek lakói* — óh láthatatlan Atya! a' *Te Királyi Székednek előtte letelepednek*; ott, a' hol többé nintsen jő, nints fájdalmas sóhajtás, a' hol örömmel aratnak, a' kik itt *síralommal vetettek*; és ki boldogabb ekkor, mint mi! Megelégedve — és felvidulva hagyjuk el az Ur

Hajlékát, a' hová bánatos szívet vittünk be, vidám 's bátor tekintettel és erős szívvvel megyünk eleibe jövőndő akármelly sorsunknak is. — Bizony *boldogok* — szátszor *boldogok* mind azok, a' kiket *óh Örökké Élő! Te elválasztottál, hogy lakozzanak a' Te tornáztudban; megelégtetnek ezek a' Te Házadnak javaival, és a' Te Templomodnak szent dolgaival.* Mert

Mitsoda betses jóra tesznek ezek szert, az eddig rajzolt igaz vidámságban! Nem lehet e' nélkül létünknek 's életünknek örülni. Tsak a' minden kellemetes 's ártatlan megillettetéseknek 's érzéseknek nyilva álló szív: tsak a' tiszta 's vidám elme, alkalmas azon jókkal való élésre, mellyekkel az Isteni Jóság minden lépéseinken kínál bennünket. Mért örülnek a' kis gyermekek minden kitsinységnek? mert elméjük vidám. A' szomorú szívé — a' komor elméjü emberre nézve, minden örüforrások zárva állanak. Bár melly kedvező környülállások közzé helyeztesse is ezt a' Gondviselés, — nem veszi azokat észébe — nem tud azoknak örülni. — E' mellett elleuben, — a' szenvedések terhétis sokszoroson érzi ez, a' nyomorúságok homályos fellegei is megvilágosodnak az előtt, a' ki ezekre vidám szemekkel tud nézni, itt is tündöklök ennek számára a' reménységnek egy olly fény sugára, mellynél fogva kedves kimenetel nyilik számára; mellyet annál bizonyosabban megtalál, mennél bizonyosabb az, hogy ez a' legkétségesebb környülállások küztis — tsendes és e' szerént egyenes gondolkodásu marad; 's ennél fogva talál eszközöket, mellyek által tud magán segíteni. — Be sokkal másként van a' dolog — egy szomorú komor elméjü emberre nézve! Tsak kitsiny szerentsétlenségis a' kétségbe esés örvénye szélére ragadja ezt. Azt, a' félelmes jövőndöt, melly még távol mutatja magát, úgy nézi, mint jelenvalót; megháborodva lévén ennél fogva elméje, nem könnyen talál annak megelőzésére eszközt; sőt a' kezébe adattakkal sem tud élni. — Alkalmatlan ez

Továbbá minden munkásságra. Csak kitsiny foglalatosságis terhes az ollyan emberre nézve, — a' ki unalommal fog és lát ahöz, a' nehezebb terheket kétszeresen érzi, egy szerencsétlen kimenetelü igyekezet által pedig egész a' földig lenyomattatik: mikor a' vidám elméjü emberre nézve nintsen semmi nehéz, a' legterhesebb munkálkodásokban sem unatkozik ez meg; és ennél fogva

boldogul is. — Mi nagy ezek szerint magunkra nézve a' nyereség — az Isten Házában a' Keresztyén Templomokban szerezethető vidámságból! De

Épen ilyen nagy ez mind azokra nézve, a' kik közt forgunk, kivált a' kikkel szorosabban össze vagyunk kötelve, valóságos tsapás és büntetés az emberekre nézve az a' szerentsétlen, a' ki, szünetlen szomorú gondolatokkal gyötri magát. — Senki és semmit nem tud ennek kedvére tenni, a' legkissebb fogyatkozás és hiba is indulatba hozza ezt: még azok is, kik mindenben kedvét igyekeznek keresni, kéntelenek gyakran — ennek indulatosságát tapasztalni: nem jut eszébe, midőn a' meguntatkozásba lesülyyed, mivel tartozik házastársának, gyermekeinek, szüleinek, legjobb barátinak is, szenvedhetetlen keménységgel bánik ezekkel, vagy olyan makatssággal, mely azoknak sziveket tőle könnyen elidegeníti. Mi boldogság ellenben egy vidám elméjű ember társaságában lenni, annyival inkább élni! Mint a' nap sugári széllyelderülésével eloszlik a' gyász homály — minden igazi és kellemetes színben látszik, az élő teremtetések álmokból felébredvén, megmozdulnak — és eleven munkálkodásba indulnak: így van a' vidám elméjű ember körül is a' dolog. Vidám e' körül is minden, örömmel él ennek körében mindenki az élet javaival — és örömmel munkálkodik. — És

Imé ilyen betses és gazdag kútforrásai állanak nyilva a' Keresztyén Templomokban az igaz vidámságnak! Micsoda boldogok lehetnek ezeknél fogva a' Keresztyének, ha akarnak ezekből meríteni! nem is olly méllyen áll pedig ezekben a' víz — még pedig az élő víz, mint állott azon forrásban, melyből még Jézus sem tudott meríteni — nem lévén vízmerítő edénnyé. — Minden — kivált Keresztyén ember magával és magában hordozza ezen forrásokra nézve a' merítő edényt — a' figyelmezni — a' gondolkodni tudó és szerető értelemben és érző szívben: — használjátok Keresztyének ezeket. Ezek azok az *élő-vizek forrásai* — melyekből a' ki iszik, soha meg nem szomjuhozik.

* * *

De ideje már hogy közelebb te hozzád forduljak — Istennek ez helyben megtelepedett népe! Balaton Füredi Reformáta Szent Ekklessia!

Illyen vidámság — drága és ujj forrását nyitottál — ön és késő maradékok számára is, ezen ujjonnan építetett diszes Templomokban! — Jámbor Tagjai! ezen Szent Ekklesiának — megsegített titeket ebben az Isten, — ez a' minden teremtéseiben gyönyörködő Atya; mert kedves dolgot tselekedtetek ő előtte, mert szereti a' ti vidámságtokat — a' ti boldogságtokat. Ne felejtkeztek el soha ezen Isteni segedelemről, legyetek ezért mindenkor háládatosok, a' mit bizonyítások meg az által, hogy szeressétek az Úrnak ezen Házát, melyet építtetetek — és jöjjetek ebbe mindenkor örömet, valamikor haljátok szállani ennek tornyáhan a' titeket hívogató harangokat; — mint olyan Szent Helyre, a' hol az Isten Szolgáinak az örökélet Beszéde Hirdetőinek Tanításai — és a Szent gyakorlások által — azon magos tziel tartatik előtökbe, mellynek megkülöztetésében áll az emberi rendeltetés — a' mennyei Atyához való hasonlatosság; a' hol, ugyan ezek által a' ti sziveitekben az igaz a' munkás ember 's atyafi szeretet szent tüze élesztetik 's tápláltatik; a' hol végre bennetek — az Isteni gondviselésben való hit és bizodalom — 's a' halhatatlanság felől való vidám reménység erősítetik; — mind ezekben pedig az igaz vidámság kútforrásai tartatnak előttek nyitva. — Fogadjátok ezt, mindenkor örömmel! — E' lesz azon segedelemért, mellyet — ezen — Isten ujj Háza építésében tapasztaltatok — a' ti igaz háládatosságtok. — Így jutalmazza meg itt is, maga magát a' hűséges munkálkodás! Sokat fáradtatok ezen Szent Ház építésében; de itt fogtok földi foglalatosságaitok közt pihenést találni, sok költségbe került ez néktek; de nem vészett ez el; mert vásároltatok ezen, olyan jókat, mellyek a' tieitek maradnak akkor is, mikor minden földi javaitokat elhagyjátok, még késő maradékaitok számára is olyan kintset hagytok ebben, *mellyet sem a' lopók ki nem ásnak — sem a' rósa meg nem emész.*

Nyitva áll — mostantól fogva ezen Szent Helyben az igaz vidámság forrása a' ti számotokra, merítetek ebből örömet — jöjjetek ide örömet; énekeljete 's imádkozzatok itt; de ne tsak ajakkal hanem az Apostol intése szerint *szívvel*, ennek *tellyességéből szólnon a' ti szátok* — ennek érzéseinek tolmácsa legyen a' ti nyelvetek! az Isten Beszéde halgatására ne tsak füleket hozzatok, hanem a' tanulásra a' meghallott igazságoknak és törvényeknek magatokra való alkalmaztatására és tel-

lyesítésére elszánt és kész akaratot. — Mikor kisdedeiteket látjátok itt megkereszteltetni, elevenedjen meg bennetek, a' ti megkereszteltetéseiteknek — és a' kegyes, a' szent életre lett leköteleztetéseiteknek emlékezete: mikor — gyermekeiteket a' Házassági életre egybeköltetni látjátok; jussanak eszetekbe azon szent kötelességek, melyeknek tellyesítésére tiis egyszer magatokat leköteleztetek: mikor az Uri Szent Vatsorával éltek, erősödjete meg a' Jézus Krisztus Szentséges példája követésében, és az ő véle való egyesülésben való igaz igyekezetben.

Igy leaz — Atyámfijai! rátok nézve ez a' Szent Ház valóságos Béthel — Isten Háza 's a' memyországának kapuja; így emelkedtek — ezen kézzel tsinált Templomából egyszer fel, ama Szent Városba, mellyben Szent János Templomot nem látott, mellynek az ő bizonyysága szerint Temploma a' mindenható Ur Isten. Amen.

Predikáció után mondott Imádság.

Szeretetnek és kegyelemnek Istene Mennyei Atyánk! Jó vagy Te minden teremtetésedhez, gyönyörködöl minden teremtetett állatidban: de kiváltképen, és különösebben az emberekben ditsőítetted meg a' te jószágodat és szeretetedet. Tökélletes Szentség és e' szerént tökéletes boldogság is vagy Te; nem adhatunk mi semmit a' Te tökéletességedhez, nem nevelhetjük semmivel a' Te boldogságodat; mert nem bírunk semmivel, a' mit nem a' Te Atyai kezedből vettünk volna, mégis Te minket teremtetted — étellel meg ajándékoztál, hogy lennénk a' Te tökéletességednek és boldogságodnak részesei: — és e' végre megajándékoztál minket értelemmel és okossággal, melly által a' te tökéletességeidet megláthatjuk, szent akarodat a' mi kötelességeinket megismerhetjük: sőt a' Te Szent Fijadat is leszállítottad az egekől, emberi testbe ültőzt az, a' ki öröktől fogva a' Te ditsőségednek részese volt, hogy megbeszélhetné az embereknek azokat, mellyeket, ezeknek, az ő nagy rendeltetések megközelítésére, az igaz boldogság elérésére tudni, hinni és tselekedni szükséges, hogy megváltaná ezeket minden hamiságtól, és tisztítaná magának kiváltképen való néppé, jó tselekedetekre igyekezővé.

Elhagyta ugyan ezen mennyei Tanító és Megváltó e' földet, elment ama boldog hajlékokba; de itt van az ő jóltévő Tudománya; hirdettetik, predikáltatik ma is az ő meghagyása és ígérete szerént, az ő Evangyelioma minden népeknek, és ebben ma is nyitva áll — az igaz boldogságnak kimeríthetlen kúforrása.

Ezt a' 'Te szeretetedet és Jóságodat ditsőítetted meg ezen helyen megtelepedett okos teremléseid eránt is; mert régtől fogva hirdetteted ezeknek is — az Evangyéliomi Szent Tudományt. — E' Te Szeretetedet ujjítottad ezeken, ez idő szerént, midőn ezeket Szent Lelked által arra felindítottad, hogy az Evangyéliomi hirdetésére ujj Házat építsenek, és ezen szent munkában ezeket megis segítetted.

Óh változhatatlan Jóság! — adj ezen 'Te népednek e' kegyelemhez kegyelmet. A' Te mindenható erőd védelmezze ennek lelki szabadságát és békességét firől fira, nemzetségről nemzetségre. Adj ennek mindenkor olly hűséges Tanítókat, kik a' Te igaz esméretedet tisztán a' 'Te jó és szent akaratodat illő buzgósággal hirdessék. Adj e' Te Népedbe — a' Te Beszéded eránt olly forró szeretetet, hogy a' 'Te szolgálódnak szavát — mindenkor örömmel halgassa — bévegye, megtartsa — és e' te Beszédednek drága gyümöltseit — a' 'Te jó akaratoddal meg egyező tselekedetekben bővön megteremje; hogy így minnekutánna itt a' 'Te földi Házaiban, a' mennyei Polgárok szent foglalatosságait megszokja; majd a' siron túl — az örök Hajlékok méltó polgárságára eljuthasson.

Áldj meg mindnyájunkat az Evangyéliom eránt igaz tisztelettel és buzgó szeretettel, hogy szívünk mindenkor nyitva álljon ennek örök igazságának elfogadására, akaratunk kész legyen ennek szent 'Törvényeinek követésére; és ez által igyekezzük magunkat Jézus hűséges követőinek megbizonyítani.

A' mi külső állapotunk 's földi életünk dolgait is a' 'Te atyai kezedbe tesszük le. Áraszd el ezekre nézve is mi reánk a' te minden szükséges áldásodat. — Áraszd ki ezeket édes Nemzetünkre, egész Hazánkra, — ennek édes Attyára, jó Királyunkra. Adj ennek napjaihoz még sok napokat; erősítsd a' 'Te minden telhető kegyelmeddel — ennek kormányozó atyai kezeit, hogy az ő sok népeit a' tökéletességre és boldogságra vezető Királyi Páltzáját

még sokáig hordozhassák. — Áraszd a' Te áldásodat az egész Császári és Királyi Házra, hogy az időknek végéig örüljön a' Te megtartásodban és oltalmadban. Áld meg — egész Hazánk minden Tisztviselőit — szükséges kegyelmeiddel, hogy mindenkor békességben és tsendességben, szolgálhassunk Tenéked lélekben és igazságban, a' mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

A' BALATON
FÜREDI ÚJJ TEMPLOM

FUNDAMENTOMA LETÉTELEKOR

MONDOTT

B E S Z É D,

1826-dik ESZTENDÓBEN, AUGUSTUS 14-kén

Azt mondja egy régi Pogány Bűlts: *az Istenen kell kezdeni minden dolgot, mint a' ki mindenütt jelen vagyon.* De ezt mondja ama Fő Bűltesség az Ur Jésus Krisztus is: *keressétek először az Isten országát, és annak igasságát, és mindenek megadatnak néktek.* Legillendőbb annakokáért, hogy miis Keresztyén Hívek! az egyedül imádandó Istenen kezdjük mostani szent foglalatosságunkat, midőn tudniillik e' szent Helyen egy új Templomnak fundamentomát leakarjuk tenni.

Hogy vagyon Isten, nem szükség okos emberek, Keresztyének előtt hosszasán mutogatni. Elégge bizonyítja ezt e' roppant Mindenségnek a' Világnak remek munkája. Nézd meg bár, és visgáld ebben az érzékeny és érzéketlen valóságoknak megszámlálhatatlan sokaságát, meg látod ugyan, hogy ebben csak nem minden dolgok egymással ellenkeznek, a' nagyobb állatok sok kisebb állatok után mintegy leselkednek, a' levegőnek változó viszontagsági a' föld ellen dühösködnek, és egyik idő a' másiknak, egyik állat a' másiknak, egyik plánta a' másiknak ellensége lévén, egymás ellen törekednek: mindazáltal ez a' részekben való veszedelem, nem hogy az Egésznek romlására, pusztulására szolgálna, inkább annak tökéletességét és épséget előmozdítja. A' sok ezer meg ezer halálok között, mellyek által sok Valóságok mindennap viszatérnek elébbeni semmiségekbe, kitündöklük a' közönséges élet és elevenség, melly az egész Világnak Lelke.

Egy Pogány Bűlts emlékezetben hagyta, a' földből formáltatott, és a' földön lakó Emberről, hogy midőn minden állatok a' föld felé fordúlt fejjel alkottattak, maga egyedül az Ember az Ég felé emelkedett ábrázattal van formálva, hogy ne csak a' földet tapodja, hanem az Égeket is visgálja, és a' láthatókból a' láthatatlan Teremtőt megismerje. Ama Királyi Bűlts és Koronás Prófeta Szent Dávid is azt mondja: *ditsérjék az Urat az Égek és a' föld, a' Tengersék, és valami azokban vagyon.* Sólt. 69: 35. Feltekintek tehát elsőben is az

Egekre! látom azoknak véghetetlen kerektségében úszkálni a' Napot, Hóldat, és a' megszámlálhatatlan Csillagokat, a' mellyek hatalmasan predikálják az Istent! eszembe jut itt is a' 'Sóltárt író Prófétának remek előadása: az *Egek hirdetik az erős Istennek dítsségét, és az ő kezeinek munkáját hirdeti ama kiterjesztett Erősség; az egymás után következő napok bősséggel predikálják az Igét, az egymás után való éjszakák tanítanak bősésségre.* 'Sólt. 19: 23. Az Egekről a' földre fordítom szememet, figyelmetességemet! látom ezt is a' levegőben függeni, fordulni, még pedig minden oszlopok, lántzok, tengejek, vagy más segítő eszközök nélkül; és jóllehet semmi látható fundamentoma nintsen: mindazáltal állandóságára nézve elmondhatjuk róla Szent Dáviddal, hogy az *Isten azt megfundálta az ő oszlopán, hogy az soha örökké meg nem mozdul.* Ez a' föld a' mi testünknek táplálója, valamint vólt szülő Anyja, ez a' szegényeknek kamarája, a' gazdagoknak tárháza, a' Fejedelmeknek megrakott Magazinja, a' betegeknek Patikája, az egészségeseknek Paraditsoma, ez az a' legjobb U'sorás, melly sokszorosan visszafizeti a' néki költsönözött munkánkat, fáradságunkat. *Melly nagyok a' Tecséledetid Uram! mindeneket bőszen teremtetél, bé tölt a' föld a' Tc gazdagságiddal.* 'Sólt. 104: 24. Ha a' földről tekintek a' *Tengerekre*, mellyek ezt körül övedzik, csudák tengere vezérel engem az Isten eszméretére. Ennek vizei halakkal vagynak megnépesítve. Szigetei kősziklákkal leszegezve, teteje, színe szárnyos Várakkal, felkészült Gályákkal befedezve, feneke drága gyöngyökkel kipádimentomozva; egymást üzik annak síkján a' kereskedő Hajók, mellyeknek a' vitorlák repülő szárnyaik, a' szelek vontató lovaik, az evezők hámaik, a' kormányok zaboláik, a' Mágnes Kalauzzok, a' Csillagok útmutatójok. — Méltán, bizonyára méltán kérdi tehát a' *Tengereknek mindenható Ura az ő Prófétája szája által a' 'Sidóktól: nem félték e' engem, azt mondja az Úr? az én országom előtt nem reszkettek e? kirendeltem a' fővényt a' Tenger határának örökkévaló végezés szerént, mellyet által nem hághat; jóllehet megindulnak, de fellyül nem haladják, és megháborodnak az ő hajjai, de azon által nem mennek.* Jer. 5: 22. Igen is megindulnak, felháborodnak a' *Tengerek hajjai, a' szelek zúgnak, a' villámások, lohognak, a' menykövek reszkettető dürgéssel bullanak, neki fekszenek a' mélységnek fenekestől feldúlják megzavariák, felforgatják; itt*

magos hegyeket, amott szédítő völgyeket formálnak annak dagályos hullámjai, mindenik hab-hegy, mindenik méjjség viselő a' sok formájú rémítő halálokkal. De haljuk itt is a' Szent Irás szavát, a' melly ezt is a' legelevenebb színekkel lerajzolja: *a' kik hajókon a' tengerre mennek, és a' nagy vizeken kereskednek: azok látják az Urnak dolgait, és az ő csudáit a' méjségben: mert minekutánna szóll: szélveszet támaszt, melly a' tenger habjait felemeli; az égig felemelkednek, a' méjségbe lebotsátkoznak; az ő lelkek a' nagy félelemnek miatta elolvad; hányattatnak és tántorganak, mint a' részeg, és minden tudományoknak esze vész; és kiáltanak az Urhoz az ő nyavalyájokban, ki az ő nyomorúságokból megszabadítja őket; megállítja a' szélveszet, és a' habok megtsendesednek.* Solt. 107: 23—29. Megtsendesednek! mintha ugyan az alacsony fűvény-partokon az ő Uroknak, a' Teremtőnek újjainak nyomait látnák, mintha ezt az ő parantsolatját olvasnák, meghajolva vissza fordulnak, letsendesednek: *csak eddig jöjj, tovább ne menny, és itt a' part ellene áll a' te felháborodott habjaidnak.* Job. 38: 11.

Igy juttat el bennünket a' Természet és a' Szent Irás a' Felséges Isten esméretére, a' kit illet egyedül minden ditséret és ditsősség Mennyen és a' földön! a' ki e' végre megrakta az Egeket Angyalokkal a' földet Emberekkel, hogy az ő Tökéletességeit hirdessék. — Ez az igaz Isten mindenütt jelen vagyón; de minthogy mi véges teremtések véle mindenütt jelen nem lehetünk: önnön magát kegyelmes leereszkedéssel bizonyos helyekhez kötötte, a' hol ha szabad úgy szóllani, mintegy közelebb érjük, könnyebben feltaláljuk, és ennél fogva akármikor is imádhadjuk, tisztelhetjük. Ezt nevezzük közönséges Isteni Tiszteletnek, mellyel ő Felségének minden emberek tartoznak; ezzel a' Jussal parantsolta a' bujdosó Izraelnek a' Szent Sátor felállítását, mellyben való lakozását megígérte; ebből az okból készíttette nagy fénnel gazdagsággal Salamon Király által a' Jerusálemi Templomot, mellyben, mint Királyi Residentziában lakozott, és minden ditsősséggel környül vett, a' hol esztendőnként a' három Sátoros Innepek alatt az Izráel népe a' Tiszteletet tartozott bémutatni. Az Istent illeti tehát a' Templom, mert csak az Istenre tartozik minden ditsősség és tisztelt mennyen és a' földön. —

A' Templom Neve a' Görögöknél tesz egy megszenteltetett Helyet; a' Sidóknál egy szép Palotát; a' Rómaiak pedig Templomnak nevezték, az Égnek azt a' szakasz-részt, melyet a' Jövendőltő Pap horgas botjával kijelölt, hogy az ott által repülő madaraktól jövendőlhessen. Mi pedig Templomnak nevezzük az Isteni Tiszteletre rendelt akármely Helyet, vagy Épületet. — Egy ilyen Isten Házának nevezhetjük magát a' Természetet, a' melyben ennek mindenható Ura a' szabad Ég alatt tiszteltetik, imádtatik, ezért mondja Esaiás által maga a' Felséges Isten: *a' Menny nékem ülő széke, és a' föld az én lábaimnak nyugotója!* ez az oka, hogy egy Pogány Bűlt is így szól: *az Isten minden jó emberben lakik;* a' mit még hathatósabban kifejez Sz. Pál, midőn azt kérdezi a' Hivetől: *avagy nem tudjátok e' hogy a' ti testetek a' bennetek lakozó Sz. Léleknek Temploma, melyet vettetek az Istentől?*

A' mi a' Templomok eredetét nézi, úgy láttzik, hogy eleinte egynehány száz, vagy ezer esztendőig elegendőnek tartották az Emberek az Isteni tiszteletet kinn a' szabad Ég alatt a' tágos Természetben vinni véghez: a' mint az első Emberek fiai Kain és Abel utánnok a' Patriárkák cselekedtek, midőn áldozatjaikat a' mezőkön mutatták bé a' Mindenség Urának, úgy gondolkodván, hogy az ő áldozati adományoknak illatja annál egyenesebben felemelkedik az Istenhez az Egekbe. Időjáratva azután a' Temető helyeken, Kriptákon kezdtek a' Templomokat, így terjedt el minden Népeknél az Isten Házának építése.

Vólt, és most is vagyon ennek a' Balaton Füredi Keresztyén Gyülekezetnek is egy ilyen Szent Hajléka. A' Reformáció után nem sokára fel állott itt ez az Ekklesia, úgy hogy 1590től fogva szakadatlanul Név szerént is fel vagynak jegyezve, azok a' Lelki Pásztorok és Oskolai Tanítók, a' kik ez ideig, ez itt lévő Ekklésiában szolgáltak. De ez a' régi Isten Háza mind helyheztetésére, mind szűk vóltára, mind megavúlt állapotjára nézve, éppen nem alkalmas arra, hogy ebben ilyen számú Hívek meg férjenek; sokkal szűkebb, a' mellett, hogy vizes és fakadékos Hely is, mint hogy egy tág, erős, és illendő Templom rajta épülhetne. — Ezek a' fontos okok birták már arra ezt a' Keresztyén Gyülekezetet, hogy itt a' Helységnek mintegy közepén, egy tágos szabad kitetsző

helyen építsen egy Új Templomot az egy igaz Istennek, melyben ennek Tagjai őtet imádhassák Nemzettségéről Nemzettségre. Nagy dítséretére szolgál ezen Gyülekezet Előljáró és közrendű Tagjainak, hogy illy szűk időben nagy áldozat tételekkel is kívánják ezt a nagy munkát előmozdítani, és ez által az ő késő maradékaikról is gondoskodni, valamint ő rólok az ő elhunyt Eleik gondoskodtak.

Mostan azért mindnyájunknak meghatározott akaratja és kívánsága szerint tegyük le a' fundamentomát ennek az Épületnek bétévénn a' fundamentom kőbe egy erről szóló emlékeztető Írást.

Minekutánna a' Fundamentom letéteztett, mely idő alatt a' 118dik Sóltár 11dik Verse harmóniával el énekelteztett, így folytatódott a' Beszéd:

Megvetettük ennél fogva ennek a' hasznos, és mind mi reánk, mind maradékinkra nézve is szükséges Épületnek Fundamentomát, a' melyben annak idejében mi, és a' mi örökösünk bémutattyuk a' Felséges Istennek a' mi tiszteletünket; melyből az Egekbe fognak felemelkedni a' sok buzgó könyörgések szíves esedezések, a' melyben a' leg szentebb igasságokról és kötelességekről szóló Tanítások hallattatnak. *Tis azért mint élő kövek építtesetek fel, hogy legyetek lelki ház szent Papság a' lelki áldozatoknak áldoztatásokra, melyyek Istennek kedvesek a' Jézus Krisztus által. 1. Pét. 2: 5.*

Mint hogy pedig ha az Ur nem építi a' Házat, hiába fáradsanak, a' kik azt építik, ha az Ur nem őriz, hiába vigyáznak az őrizők; ha a' Mindenható nem ad erőt és előmenetelt: jertek emellyük fel a' mi sziveinket és kezeinket a' minden áldások Istenéhez, és könyörögjünk illetéknéppen:

Dítsősséges Isten, egyedül bűlts és bődög, örökkévaló, láthatatlan, halhatatlan, és romolhatatlan Felség! Menynek Földnek Ura Istene, irgalmasságoknak Attya! leborúltunk Te előtted a' Te szent Nevednek imádására, és háláadással való tiszteletére bizonyos reménységgel lévén a' felől, hogy a' mi sziveinknek és ajakainknak áldozattya, melyyet a' Jézus Nevében Te elődbe nyújtunk, fel hat hozzád az Egekbe!

Tudjuk Uram! hogy az Ég, és az Egeknek Egei bé nem foghatnak Tégedet, mennyivel kevésbé azok a' Há-

zak, a' mellyeket néked a' halandó kezek építenek! mert a' Menny is Tenéked tsak ülő széked, a' Föld pedig a' Te lábaidnak tsak nyugatója; kedves mindazáltal Te előtted, ha a' Te fiaid és leányaidd, az ő szíveknek egyenességében Te előtted egybegyűlnek, és a' Te Nevedet egy szívvvel szájjal közönségesen segítségül hívják; lakozol az ő ditséreteik között ama Te kegyelmes ígéreted szerint: valahol ketten vagy hárman az én Nevemben egybegyűlnek, ott lézsek ő közöttök mert ambár kézzel tsinált Templomokban nem lakozol: de az alázatos és türedelmes szív kedves lakó helyed, és arra tekintessz a' ki féli, tiszteli a' Te nagy Nevedet.

Áldást és ditséretet tulajdonítunk Uram Felségednek minden jótéteményidért, mellyeket rajtunk eleitől fogva megsokasítottál. Hálákat adunk, hogy a' mi kedves Magyar Hazánknek békességét ez ideig fenntartottad, és minden gonosz ellen megoltalmaztad. — Te áldottad meg e' Te Népednek minden munkáját, adtál részt az égnek harmattýában, a' földnek 'sírjában, és megkoronáztad az esztendő a' Te jóvóltoddal! De, a' mi mindezknél több és drágább, megengedted érnünk ezt a' Napot, hogy e' Néked szenteltetett Helyen a' Tiszteletedre, és épületeinkre, egy új Házat kezdjünk építeni. Cselekedje oh minden áldásoknak Istene! a' Te mindenható kegyelmed, segedelmed, hogy e' szent Háznak falai a' munkások kezeik között fellyebb fellyebb emelkedhessenek, és annak idejében végreis mehessenek. Áld meg e' végre e' Helységnek és Ekklesiának minden rendű lakosait és tagjait; szolgáltsd ki e' Te Népednek azokat az eszközöket, tehetségeket, a' mellyek ennek az Épületnek végrehajtására szükségesek; áld meg a' szántó vetők, és szálló mivesek kézi munkájokat és tápláló elededefeket, hogy jó kedvel, vidám lélekkel, egészséges testel hordozhassák azt a' terhet, a' mellyet magokra vettek; adj kivált összefogó lelket, és megegyező szívet, a' mi itt főképpen megkívántatik.

Áld meg az Építőket is, a' kik e' szent Épület körül munkálódnak; adj kivált ennek Mesterének mindenkor erőt, kedvet, és vidámságot, hogy az ő vezérlése alatt ez az épület szerentsésen felmehessen; tartsd meg erejekben egészségekben a' többi Mesterembereket, és napszamosokat is; őrizd meg mindeneket, minden szerentsétlenségektől, a' mellyek az ilyen építésekkel együtt járnak.

Áld meg ezt az Országot és Hazát, a melynek Lakosai vagyunk; áld meg ennek Fejét a' mi Felséges Királyunkat napok hosszúságával és békességes uralkodással, néked ajánljuk minden ő Tanácsosait, a' mi összegyűlekezve lévő Országunk Igazgatóival, és fő Rendjeivel, hogy a' Te Néped javára szolgáljon minden ő Tanácskozások, hogy mindenféle ítéleteidtől mególtalmaztatván, lelki testi békességben élhessünk.

Éltesd Uram, és szükséges kegyelmeddel ékesítsd a' mi Elöljáróinkat, hogy bültsen és igazán tudjanak bémenni és kimenni a' Te Néped előtt; adj a' köz-rendű Lakosoknak is mennyei és földi áldásokat, főképpen buzgó kegyes lelket.

Engemet is Szolgádat, ha addig nyújtod életemet, míg ez a' szent Ház fel épül, vezérelj a' Te Szent Lelkoddal, vidd véghez én általam, a' mit magam nem tehetek; adj az én beszédemnek erőt és hathatóságot, hogy a' kik azt halják fogva vitessenék a' te hozzád való engedelmességre.

Légyen ekképpen a' Te áldásod mi rajtunk és a' mi maradékinkon, mostantól fogva mind örökké a' Jézus által. Amen.

TORONY GOMBJA,
ÉS
KORONAJA FELTÉTELEKOR
MONDOTT
PREDIKÁTZIÓ.

1828-dik ESZTENDŐBEN, SEPT. 7-kén

L e c z k e.

*Péld. 18: 10. Erős Torony az Úrnak Neve, ahhoz
folyamodik az igaz, és bátorságos léssen.*

*M*ind eddig segítségül volt nekünk az Ur! két esztendeje és huszonhárom napja, midőn ezen Isten Házának rendeltetett Helyen, ennek Fundamentom kövét letettük, és ezt a' szent Munkát az Istenen, az Istennel elkezdtük. — Mind eddig segítségül volt minékünk az Ur! a' Jehova hűséges és buzgó Szolgájának, az Izráel népe ítélő Birájának, Sámuel Prófétaának szavai ezek a' fontos beszédek, a' ki, minekutánna az Izráel népeszem-
belünökképpen megsegítettett volna az ő szövetséges Istentől, *fel vőn egy követ, és fel ása Mispá, és a' Són közzikta között, és nevezé azt illy névvel: Eben-ha ezer és monda: mind eddig segítségül volt nekünk az Ur. 1. Sám. 7: 12.*

Valójában a' Jótétemény Háládatosságot is kíván, és mennél nagyobb a' Jótétemény, minél ditsősségesebb a' jöltévő Személy, annál nagyobb, annál drágább Háládatosságot is érdemel! Ez az oka, hogy eleitől fogva az igaz Hívek, midőn az Istentől valamelly különös Jótéteményre méltóztattak, azért való Háládatosságokat nem csak szóval mutatták meg, így szólván Sz. Dáviddal: *áldjad én lelkem az Urat, és minden belső részeim az ő szent nevét; áldjad én lelkem az Urat, és el ne felejtkezzél semmi jótéteményéről. Solt. 103: 12.* hanem ezenkívül annak hirdetésére és fennmaradására emlékeztetnek és háládatosságnak oszlopát is emeltek. Mikor Noé kijött a' Bérébából, a' melyben az Isten őtet egész Híza népével együtt az özönviz habjai között életben egészéghen megtartotta, háládatossága jeléül, őltárt épített az Úrnak, és azon az ő áldozatját bé is mutatta. Jákób Pátriárka egy sivatag pusztában egy setét éjtzaka, midőn álmában ama titkokkal tellyes lajtorját látta, vevé azt a' követ, a' mellý feje alatt vánkoslul szolgált, fel-emelé azt oszlopnak, és ezen helyet nevezé *Béthelnek* az az Isten Házának. Így cselekedék Sámuel Próféta is,

áldozza az Urnak, könyörgött a' népért, imádsága meghalgtatott, az Izráel megsegítettet, emlékezet követ emelt, és monda: mind eddig segítségül volt minékünk az Ur.

A' régi Szenteknek, különösen pedig Sámuel Próféta-nak ezen emlékezetes cselekedete legyen követésre méltó példánk, és indíttson fel hathatósan minket is a' Felséges Isten nagyságos dolgainak magasztalására. Minekutána ez Isten Házának falai megépültek, ennek Toronyának szárnyai felemelkedtek, és e' máj napon ennek a' Torony-nak gombja, és ennek koronája szerentsésen legfeljül feltétettek; ez a' Gomb, ez a' Korona legyen a' mi Há-ládatosságunknak oszlopává. Eben-ha ézer, mind eddig segítségül volt minékünk az Ur, és hogy ez az Istenben fundált bizodalmunk, mellynél fogva eddig megsegítettünk, ezután is élő és hathatós legyen bennünk, mondjuk egy szívvel szájjal az Isten ditséretére a' Királyi Bültsel a' letzkében: Erős Torony az Urnak neve.

A' *Toronyok* régenten, még e' mi Magyar Hazánkban is, mint ellenség ellen való közönséges, erős és bátorságos oltalom bástyák úgy is építettek. Az *Urnak Nevén* magát a' Felséges Istent kell érteni és az ő imálandó tökéletességeit; valamint ha valakinek az Emberek közül nevét emlitem, magát az azzal a' névvel neveztetett személyt értem rajta. Különösen az Ó Testamentomban közönséges szóllás formája volt ez: az Isten Nevét félni, ditsérni, szeretni, arra esküdni; mint Jób minden javai elvesztése után így szóllott: *az Ur adta, az Ur vette el is, áldott legyen az ő Neve erette. Job. 1: 21.* Maga az Ur Jésus is ezt mondja, az Istenhez nyújtott Könyörgésében *Jan. 17: 6. megjelentettem a' Te Nevedet az embereknek, a' kiket adtál nékem e' világ közül.* — Igaznak nevezi itt a' Királyi Bülts az olyan embert, a' ki mint igasságban, vagy szent és kegyes életben magát gyakorló, tellyes bizodalmit helyhezteni az Istenben. — Bátorságos is lészen az ilyen ember, az az segítséget, menedék helyet, vigasztalást, oltalmat talál minden nyomorúságok és veszedelmek ellen. Ezek szerint már a' szent Letzkének értelme rövideden ide megy ki: a' kegyes embernek, ha az Istenben helyhezteni bizodalmit, olyan erős és bátorságos menedék helye van minden inségek és viszontagságok ellen, mintha ugyan világ szerint az ő kegyetlen ellenségei előtt egy legerősebb, semmiféle ostrommal meg nem vehető Toronyba, Erősségbe venné magát. Erős

Torony tehát az Urnak Neve, a' ki ahoz folyamodik, bátorságos leszén.

Hogy pedig erről a' nagy és vigasztalással tellyes igasságról annál jobban meggyőződhesünk, elmélkedjünk *az Istenben való Bizodalomról*, vegyük gondolóra azokat a' minden Tornyoknál, Erősségeknél és Bátyáknál erősebb fundamentom köveket, azaz az Istennek azokat a' Tökéletességeit és Tulajdonságait, melyeken ez az erős Torony, az Istenben helyeztetett Bizodalom felépülhet.

Első fundamentom köve tehát ennek az erős Toronynak az Istenben való Bizodalomnak az *Isten Mindentudósága*. Mellyik Király az, a' ki nem mondom minden lakosokat azoknak állapotjokkal együtt, hanem azoknak tsak lakások helyét, a' Helységeket és Városokat jól esmérné, és azokat legalább minden esztendőben egyszer fel járná, és meglátogatná a' maga Birodalmában? De a' mindentudó Isten az a' ditsőséges Király, a' ki mindenkor és mindenütt jelen vagyon, a' ki tudja és esmér minden teremtéseit, és azoknak szükségeit, a' ki bétölti az eget és a' földet jelenlétével. Tudja az a' nagy cselédes Gazda az ő Házában lévő minder cselédeknek számát, nevét, idejét és állapotját.

Továbbá azért is legerősebb Torony az Urnak Neve, vagy azért legbátorságosabb az Istenben bízni, mert *ő a' mi kibeszélhetetlen jóságú édes Atyánk*. Az Isten minden könyörületességnek, jóságnak és szeretetnek ki apadhatatlan forrása; úgy hogy, ha van az emberi szívben jóság, szeretet, mind az tsak gyenge sugára annak az Isteni Jóságnak, mellyből száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék. Ha azért az édes Atya gondot visel az ő gyermekeiről, és kenyér helyett nem követ, hal helyébe nem skorpiót ad nekik: mennyivel inkább ez a' Mennyei Atya, a' ki tsupa szeretet, a' ki ezen magzatjaik eránt való szeretetet is maga óltotta a' Szülék szíveikbe, meg ad minden jót nekünk. Ugy vagyon oh megfoghatatlan szeretetű édes Atyánk! sőt ha elfelejtkezne is az édes Anya az ő méhének gyümölcseről, de Te soha el nem felejtkezel a' Tiéidről!

Ezen kívül, azért is erős Torony az Urnak Neve azért legbátorságosabb az Istenben bízni, mert *legnagyobb böltsességű Felség*, úgymint a' ki a' legrosszabb dolgokat is javunkra tudja fordítani, a' keserüből édest,

a' tövisből koronát, a' sötétségből világosságot, a' halálból életet tud ki hozni. Ez a' Bölts Isten számkiveti Ábrahámot hazájából, de csak azért, hogy amaz örökkévaló hazába béfogadhassa; megkésérti és próbálja, hogy a' hitnek és az Isten eránt való engedelmességnek követésre méltó példájává tegye. Mósest a' Nilusba a' Crocodilusok közé vetteti, hogy Király Fijává lehessen; megengedi, hogy Esau gyűlölje üldözzé Jákóbot, hogy édes Anyjának öléből idegen Tartományba Mesopotámiába bujdosson, de azért hogy meggazdagítsa. és Urává tegye Esauinak, megengedi, hogy Jósef édes Attya karjai közül kiragattassék, hogy irigy Bátyjai eladják, hogy bűja Aszszonya vétkes kívánsága a' túmlóztbe taszítsa, hogy ott egynehány esztendőig senyvedjen: de azért, hogy a' közel lévő éhségben, magának, háza népének és Egyiptomnak is táplálója legyen. Jóbot, amaz Istentfélő Jóbot megfosztja mindenétől, szamarait és ökreit a' Sabeusok elhajtják, juhainak nyájait az égi tüzek megemésztik, tevéit a' Cháldeusok elrabolják, gyermekeit a' le roskadt ház dűledékjei elevenen eltemetik. magát a' bokros és szűrnyű csapások hamuba ültetik, fekélyekkel teste béborittatik, baráti, sőt felesége is ellenségeivé lesznek; de csak azért, hogy kétszeresen meg legyen áldotva. mint volt annak előtte. Megengedi a' Bölts Isten, hogy Péter megtagadja Mesterét egy Házban, hogy azt hirdethesse azután az egész világon; némellyeket a' szükség, drágaság által mértékletesekké, józanokká; másokat erőtelenedés, betegség által buzgókká téssen; ennek nem lévén semmi jószága, kedvet ad a' tudományok tanulására, a' mesterségek gyakorlására, hogy a' feje legyen az a' Capitalis, a' mellyért ezerekkel fizessék az Interest. Egyszóval valamint minden nap a' természében az eledetek az édes Anyjának emlőiben téjjé, a' tisztátalan tajtékrok is a' tengeri csigák méhében drága gyöngyé, az örömről szedett nedvességek is a' méhek élés kamaráikban mézzé változnak: nemkülömben a' legártalmasabb dolgokat is az Isten, a' fő Böltsesség, hasznokra tudja fordítani.

Legerősebb Torony még az Úrnak Neve, vagy legbátorságosabban lehet bízni az Istenben, mint *mindenható Atyában!* Ő teremtet minden dolgokat, ő tőle is függenek tehát mindenek. A' szerentsés és szerentsétlen napok, az örömök és a' siralmak, mint meg annyi udvarló Szolgák, az ő Királyi Széke előtt állanak, udvarolnak, és az ő szavára, parantsolatjára figyelmeznak; ha

az egyiknek azt mondja: jöszte, előjön; a' másíknak: eredj el, elmégyen! Ő az essőnek Attya, ő szüli a' harmatnak tseppjeit, ő ad termékeny időket; sőt ő ad a' kenyérnek is tápláló erőt, és eltörheti annak bottját, ha akarja; ő botsátja a' földre a' csapásokat, az ő látogatásának szomorú postáit, az éhséget, drágaságot, fegyvert, düghalált. És mivel ezen szerentsés, vagy szerentsétlen történetektől függ a' mi világi boldogságunk, vagy boldogtalanságunk: látni való, hogy az Isten akarja, vagy tudása nélkül nem lehetünk boldog, vagy boldogtalan állapotban.

Erős Torony, *utóljára* az Urnak Neve, vagy azért is legbátorságosabbán lehet ő benne bizni, hogy *igaz mondó és változhatatlan Felség* olyan Jóltevőnk az Isten, a' kihez a' változás, vagy annak csak árnyéka is nem közelíthet, a' kinek valamit megmond tetteit, vagy hazudni nem tudó szája, mind azt véghez is viszi mindenható karja. Erre nézve már oh melly sok példákat tudunk és olvasunk a' Szent Írásban, mellyeknél fogva készebb volt az Isten a' természet rendjét is fellorgatni, tsak hogy az övéihez tett ígéreteit beteljesíthesse. A' maga szövetséges Népéért az Izráelért megindította az eget és a' földet, a' vizet vérré változtatta, rendkívül való tsapásokat botsátott Egyiptomra, a' tenger habjait úgy megkeményítette, mint a' kőfalakat, hogy a' 'Sidó népet a' Kanahánba bé vihesse. A' tűznek erejét elvette, hogy amaz égő kementzébe vettetett három 'Sidó ifjakat még tsak meg se perzselje; az éhes Oroszlánok száját bezárta, hogy Dánielt még tsak meg se sértsék: a' viperának, melly Pál Apostol kezeire ragadott halálos mérget is ártatlanná tette. — Mit mondjak a' Világ Megváltójáról, az Ur Jésus Kristusról tett ígéretekre nézve? Itt, bizonyára itt mutatta meg igazán az Isten a' maga igazmondóságát és változhatatlanságát! Emberré tette a' maga Szent Fiát, hogy minket Isten Fiaivá tehessen; szegényné, hogy minket meggazdagíthasson, az egekből alá küldötte, hogy minket oda békogadhasson. — Egy ilyen igaz mondó és változhatatlan Felség a' mi Istenünk, ő a' mi legbátorságosabb bizodalunk; ilyen erős Torony az Urnak Neve, ahoz folyamodjon az igaz hogy bátor-ságos légyen.

Még is mit kell tapasztalnunk? azt, hogy többnyire minden emberek a' Fejedelmeknek és más nagy embereknek grátziáját vadásszák, hogy azt megnyerhessék, nem

egyszer alacsonyok, tsapodárságokra is vetemednek. Tudom ugyan, hogy ezek a' földi Istenek sokat tehetnek, hogy gyakran egy penna fordításoktól függ életünk, hogy ölnék és elevenítenék, aláznak és magasznak; tudom és hiszem hogy Asverus az árva és szegény Esztert legditsősségesebb Királynévá, Vásthit ellenben leggyászosabb özvegyé tette egy szempillantásban; tudom, és hiszem, hogy Akháb Mikeást tümlőtzebe vetette, Nábótot megölette, Iezabel az Isten Papjait számkivetette, halálra üldözte: de mikor azt is tudom és olvasom, hogy az Isten az, a' ki által uralkodnak a' Királyok, és Koronát hordoznak az ő fejeikben, hogy mint a' vizeknek fojási, úgy vannak az ő kezében a' Királyoknak szívei, és oda hajtja azokat, a' hová akarja; mikor olvasom, hogy a' tisztség, és az erő, nem Napkeletről, sem nem a' Pusztaból jó, hanem minden az Istenen áll: tsak azt kell mondanom, hogy minden világi Hatalmasságok tsak eszükök az Isten kezében, az Isten pedig egyedül maga az, a' ki aláz és felmagasztal; csak azt mondhatom Sz. Dáviddal: *ne légyen bizodalmatok földi fejedelmekben.* Mert lám olyan kútak ezek, a' mellyekben semmi viz nintsen; olyan fővények, mellyeken nem lehet felépíteni a' bizodalomnak erős tornyát; olyan nád szálak, mellyek könnyen eltörnek, sőt meg is sértik a' hozzájuk fogódzó kezeket! — Hát gazdagságunkban, vagy kintseinkben vessük e' bizodal munkat? oh nem! mert lám minden órának, sőt minden szempillantásnak is jussa vagyon arra, hogy megfosszon attól bennünket; egy szerentsétlenség, egy tűz, egy tolvajlás, egy éjtszaka, egy hadakozás minden vagyonunkat elprédálhatja; egy két szempillantás alatt egynehány tsapások változtathatják a' reggel legszerentsébb Jóbot estvére legszerentsétlenebb Jóbbá: elrepül a' gazdagság mint a' saskeselyű, és talán ebben a' pillantásban tsattogtatja szárnyait, hogy tőlünk végképpen elrepüljön; vagy ha fészket rak is a' mi házainkban, igen gyenge és erőtelen fundamentom az ezüst és az arany.

És imé ezeknek meg gondolása leronthatja már az embernek magába, másba, és gazdagságába vetett bizodalmat, ama három fejű Bálványt, mellynek térdet fejet hajt az emberi gyarlóság; kiapaszthatja ezeket a' három ágú folyó vizeket, mellyek keresztül folyván az élők földjén, sok emberi szíveket sebes árjokkal elragadnak: ellenben felépítheti amaz erős Tornyt, az Istenben való bizodalmat, mellynek kapuit innmár kinyitván, hívjak

mindnyájotokat, hogy mennyünk ennek a Felséges Istennek oltalmába, mint egy szép Városba, melynek erős bástyái vannak, hogy a ki abban lakik, senkitől nem bántatik. Erre ösztönöz, és kényszerít külföldben is a mi szükölködő és erőtelen állapotunk. Igen is, ha van valaki ebben a Gyülekezetben, a ki Jábessel együtt megnyerte az Istentől, hogy semmi bajt és bút ne lásson; ha van mondom arra privilégiuma, hogy ez életnek semmi inségei nyomorúságai ő reá nem tartoznak: igen is annak nem szól ez az én kérésem és hívásom! De mi, a' kik érezzük minden napnak az ő terhét, mi szenvedő Bajtársok, és ez élet bajaiban osztályos Testvérek, bizzunk az Istenben, egyedül ő benne bizzunk; ez a bizodalom lessz szegénységünkben gazdagságunk, szerentsétlenségünkben vigasztalónk, a' veszedelmekben szabadítónk.

Ezt tapasztaltuk mindnyájan egész életünkben, vala-
 kik most itt jelen vagyunk. Nézzünk csak vissza azokra az esztendőkre, melyeket eltöltöttünk, mely sok kedvetlen napokat láttunk, melyeket a' mi Mennyei Atyánk örvendetésekké változtatott, veszedelmeket, melyekből kiszabadított, vagy tőlünk elhárított, éhséget, drágaságot, melyek ágyainkból velünk együtt felkeltek, ezt jut-
 tatván eszünkbe: mit együnk, mit igyunk, mivel ruház-
 kodjunk? Különösen és kiváltképen pedig, Te Balaton Füredi Ekklesiái Gyülekezet, kedves Halgatóim! Ti ta-
 pasztaltatok tellyes mértékben mostanában is a' szent Letzke szavainak igasságát, midőn két esztendő és egy-
 nehány nap alatt kedvező idővel, minden szerentsétlenség nélkül félbe nem szakadt munkával, egyesült erővel, di-
 tséretes buzgósággal, nem csak az Isten Házának magos falait és báltozatit, hanem ennek Tornját is, amaz erős Toronynak az Ur Nevének segítségül hívásával felemel-
 tétek, sőt e' máj napon, annak gombját és koronáját is szerentesen feltevéték! Mind eddig segítségül vőlt né-
 lünk az Ur Isten! bizzunk ő benne ezután is nem hágy el! hánnyuk le e' végre bizodalommal e' Világ háborús tengerén amaz erős vasmatskákat: *ha Isten velünk, ki-
 tsoda ellenünk?! minden gondjaitokat az Istenre
 vessétek, mert ő neki gondja vagyon ti redtok;*
 vagy ha hajó törést szenvednénk is: kapjunk fel amaz erős köszálra a' reménységre, énekeljük azon Szent Dá-
 viddal a' 46dik 'Sóltár első versét: *az Isten a' mi
 reménységünk, midőn 's a't. emelkedjünk osztán fel ennek
 segítségével e' világ háborúi között az Istenben helyhez-*

zetett Bizodalomnak ama magas hegyére, a' hol szüntelen való tiszta ég, és nagy tsendesség vagyon, mikor ide alatt a' völgyekben zürzavar, csaltogás, menykőhullás és szélveszek uralkodnak.

De hogy egy ilyen erős Tornyt építhessük az Istenben való bizodalomnak; hogy úgy ne járjunk ezzel az Épülettel, mint a' Bábel Tornyának építői: keressük először az Istennek országát és annak igasságát; mert az igazaknak, egyedül csak az igazaknak erős és bátorságos Torony az Urnak Neve; különben ha igazak nem leszünk, ha a' szent, kegyes életben nem gyönyörködünk, nem bízhatunk az Istenben, nem találunk menedék helyet ez erős Toronyban; vagy ha abba bévonjuk is magunkat, úgy járunk, mint a' Siloám Torna alatt lévő tizenháromezer emberek, a' kik annak dűledékjei alatt eltemetettek. Eljünk annakokáért józanon, szentül, és igazán e' jelen való világban, dolgozzunk ezután is és munkálkodjunk, egyszersmind felemelt fővel nézzünk az egekre, a' honnan jön a' segítség, áldás munkáinkra, követvén a' tengeren utazókat, a' kik ide alatt dolgoznak, lapátolják a' vizeket, emelgetik a' rúdakat, tekergetik az evedzőket, bészedik, és kiterjesztik a' vitorlákat, igazgatják a' kormányt, de szüntelen a' csillagokra vagynak függesztve szemek, mint a' mellyek vezérlik, és kedvező szelekkel ketsegtetik. Így mondhatjuk szívünk tellyességéből Jeremiás Prófétaival: *bóldog, ki bizik az Urban, és a' kinek bizodalma az Ur; vagy a' Királyi Bűlttel: erős Torony az Urnak Neve, ahhoz folyamodik az igaz, és bátorságos léssen.*

Minthogy pedig ha az ember Házat épít Isten segedelme nélkül, ott a' munka hijába kél: Te magad oh mindenható Isten! a' ki kezdetben csak egy szavaddal felépítetted ezt a' Világot, kiterjesztetted az eget, megfundáltad a' földet: tellyesítsd bé bennünk és rajtunk ezt a' Te kegyes ígéretedet: *a' mit az Ur egyszer végez, az jól véghez mégyen mindenütt; jó kedved meg áll, ne hagyd el, sőt végezd el kezéd munkáit.* Solt. 138: 4. építsd fel a' mi szíveinkben is ama megmozdúlhatatlan épületet. a' te benned való bizodalomnak erős és bátorságos Tornyt, míg nem a' viszontagságok völgyéből, felverekedhetünk a' boldogságnak és csendességnek tiszta hegyére az egekbe, a' hol épületünk léssen Istentől mind örökké. Amen.

A' H A R A N G O K N A K

A' RÉGI

TORONYBÓL LETT LEVÉTELE,

ÉS AZ

ÚJ TORONYBA LETT FELTÉTELE

ALKALMATOSSÁGÁVAL.

MONDOTT TEMPLOMBELI REGGELI KÖNYÖRGÉS.

T. NOVEMBER 1828. ESZTENDŐBEN.

Felséges és ditsősséges Isten! gondviselő édes Atyánk az Ur Jésus Krisztushan! hálaadással hirdetjük a' Te kegyelmes jóvóltodat, hogy még élünk, hogy a' Nap világosságát szemlélhetjük, és hogy a' Te ditséretedet Hivoid seregében hirdethetjük.

Nagy Uram a' Te kegyelmed rajtunk! mert az elmúlt éjzaka lelkünk testünk épségében hűségesen megtartottál, hatalmasan őltalmaztál, minden veszedelem ellen atyai gondoskodással takargattál, hivatalos munkáinknak követésére ujj erővel felruháztál, melly drága gondviselésedért tőlünk magasztaltassál.

Ditsérünk Uram Téged, hogy a' Te ditsősségednek köztünk lehető előlmozdítására, a' mi szent munkánkban annyira elővittél, hogy a' Te Háza az Imádságnak új Háza, nem tsak közelget az ő elvégeztetéséhez, hanem annak Tornya is annyira elkészítetett, hogy a' mi Harangjainkat, az Isteni Tisztelet jeladására a' maga falai közé befogadhatja, hogy onnan azon magos és közép helyről, azoknak hangos hívogató szavával mindnyájunkat Te hozzád, a' Te tiszteletedre összehívjon.

Ez a' máj reggeli idő vólt az az utolsó nap, a' mellyen ezeket a' Harangokat mi velünk a' mi régi Tornyunkból hallattatad! ez a' máj nap az, a' melly arra rendeltetett, hogy itt azok többé ne szálljanak, hanem az ujj Toronyba emeltessenek, és hathatós hangjokat onnan hallattassák velünk.

Hálákat adunk Uram néked! hogy eddig a' mi kedves és kedvetlen állopotunkban, a' mi örvendetes, és szomorú történeteinkben szállottál azok által nekünk, és Te magadhoz hívogattál.

Szóllj ezután is oh minden irgalmasságoknak Attya! ezen Harangok által e' Te Népednek, hogy valahányszor azok ez naptól fogva, az ő újabb Helyeken, az új To-

ronyban elkondúlnak, mindannyiszor induljanak meg a' mi szíveink is a' Te erántad való szeretetre és haláadásra. Valamikor azok által hívsz minket a' Te Házadba, mind annyiszor ne tsak szájaink mondják: *örül mi szívünk, midőn azt haljuk, hogy Templomba mennyünk*; hanem siessenek a' mi lábaink is a' Te Tornáztidba, hogy ott adjuk meg Néked a' mi fogadásinkat. Valamikor azok a' Harangok az ő újabb Helyeken jelt adnak a' mi Szerelmeseinknek és Esmérőinknek kimulására és eltakarítására, mind annyiszor emlékezzünk meg a' mi utólsó végünkről is, hogy eljő nékünk is nem sokára életünk véghatára, üt a' végső óra, megkondúl a' harangok szomorú hangja, melly az élők közül elhív bennünket a' halottak Országába.

Vigyed tökéletességre, ditsősségedet szerető Szent Isten! a' Te munkádat, a' miű bennünk és köztünk elkezdettél, hogy mi is ezután is a' Te nagy Nevedet dicsérhessük a' Jésus által. Amen.
